

Nationaal Coördinator Groningen

Datum: 2 november 2016

Nota van Antwoord

Actualisatie Meerjarenprogramma 2017-2021

Inleiding

Zienswijzen

Op 15 juli 2016 heeft de Nationaal Coördinator Groningen een Kadernotitie gepubliceerd. Deze notitie maakt onderwerpen inzichtelijk die voor de tweede helft van 2016 in het verschiet lagen. De Kadernotitie is voorgelegd aan de 12 aardbevingsgemeenten, de provincie, het Rijk en partijen uit de Maatschappelijke Stuurgroep. Zij zijn in de gelegenheid gesteld om een schriftelijke zienswijze in te brengen.

Er zijn 16 verschillende organisaties en overheden die hebben gereageerd op de Kadernotitie. Dit heeft geresulteerd in ruim 300 zienswijzen die afzonderlijk zijn behandeld. In de Nota van Antwoord wordt verwezen naar het concept MJP (Meerjarenprogramma). Het definitieve MJP wordt op 23 december vastgesteld in de ministerraad.

Onder elke zienswijze is een antwoord geformuleerd. Bij zienswijzen met een vergelijkbare inhoud is verwezen naar het antwoord van overeenkomstige zienswijzen. Bij de zienswijzen die in het concept MJP 2017-2012 zijn overgenomen wordt in het algemeen verwezen naar een betreffende paragraaf of hoofdstuk in het concept MJP.

Leeswijzer

Alle zienswijzen zijn voorzien van een uniek nummer en verdeeld over thema's die corresponderen met onderwerpen die in het concept MJP aan de orde komen. De partijen die een zienswijze hebben ingediend zijn voorzien van een nummer. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt met welke partij deze nummers corresponderen.

Nummer	Partij
1	Erfgoedvereniging Heemschut Groningen
2	Provincie Groningen
3	Gemeente Eemsmond
4	Gemeente Appingedam
5	Gemeente Groningen
6	Gemeente Ten Boer
7	Gemeente Bedum
8	Groninger Bodem Beweging
9	Groninger Gasberaad
10	LTO Noord
11	Veiligheidsregio
12	Gemeente Loppersum
13	Rijk
14	Gemeente HSSM
15	NAM
16	Gemeente Delfzijl

Nummer	Organisatie	Binnengekomen zienswijzen	
Agrarische sector			
91	6.	zienswijze	wat is de (regie) rol van de NCG is bij landbouw
91	6.	antwoord	Opgenomen onder hoofdstuk 3. Versterken, 3.7 Versterking specifiek: Agrarische sector. 1. de NCG voert de regie op de versterkingsopgave (de prioritering van de versterkingen). 2. de NCG faciliteert en stimuleert de provincie en gemeenten om het proces van aanvraag tot vergunningverlening en handhaving te stroomlijnen.
177	10.	zienswijze	De middelen om het doel te bereiken (mensen met kennis, kunde, netwerk en beleidskaders/financiën) worden (nog) niet genoemd.
177	10.	antwoord	In het concept-MJP zijn kaders verder uitgewerkt. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.7 Versterking specifiek: Agrarische sector.
178	10.	zienswijze	Ik ben op zoek naar welke verantwoordelijkheid de NCG neemt, het zou van mij persoonlijk wel wat strakker mogen. De tekst in het groene deel geeft bij mij het beeld van regie (op afstand) en minder van een stakeholdermodel (samen met private en publieke partijen naar oplossingen zoeken en samen investeren in oplossingen) en eigenaarschap (het omarmen van beleidskaders zoals PGSS, het ontzorgen van gemeenten bij ruimtelijke onderwerpen, versnelde vergunningprocedures en het opzetten van regelingen (een regeling voor cultuurhistorie, landschappelijk ingepast bouwen, asbestregeling voor Groningen) die als katalysator kunnen dienen om de inhoud en het proces van het PGSS te versterken en zodoende bewoners in het bevestigingsgebied toekomstperspectief te bieden.
178	10.	antwoord	Zie hoofdstuk: Voor we verder gaan en hoofdstuk 3. Versterken, 3.7 Versterking specifiek: Agrarische sector.
179	10.	zienswijze	Men schrijft "LTO Noord en de NAM hebben een programma ontwikkeld", Eigenlijk is het "LTO Noord en de NAM hebben een conceptprogramma (PGSS) in concept voorbereid". De NCG kan de leiding nemen om het programma vanuit het stakeholdermodel (publieke partijen bij elkaar brengen) te optimaliseren via bijbehorende publieke regelingen (b.v. voor cultuurhistorie, landschappelijk ingepast bouwen, asbestregeling voor Groningen) en het ontzorgen van gemeenten bij ruimtelijke onderwerpen/procedures en versnelde vergunningprocedures.
179	10.	antwoord	Zie binnen hoofdstuk 3. Versterken, 3.7 Versterking specifiek: Agrarische sector.
202	12.	zienswijze	Gemeente goed betrekken bij afwegingskader programma Groninger Schuren en Stallen
202	12.	antwoord	Het ontwikkelen van een ruimtelijk afwegingskader voor sloop en nieuwbouw in het kader van PGSS ligt primair bij gemeenten en provincie. NCG kan dit faciliteren.
257	14.	zienswijze	Wat is de regierol van NCG bij agrarische sector en hoe gaat NCG dit organiseren?
257	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 91.
319	16.	zienswijze	Wij zien een nadere omschrijving van uw (regie) rol binnen het agrarische domein.
319	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 91.
211	12.	zienswijze	Kijk naar koppelmogelijkheden bescherming van karakteristieke en beeldbepalende gebouwen en schuren en stallen
211	12.	antwoord	Opgenomen, zie hoofdstuk 3. Versterken, en dan 3.7 Versterking specifiek: Agrarische sector
Algemeen			
40	5.	zienswijze	Aanpak nog ongefundeerd, niet bijdraagt aan vertrouwen, agenderend document
40	5.	antwoord	Kadernotitie inderdaad agenderend
14	2.	zienswijze	Ondanks het ontbreken van tot nu toe voldoende concrete resultaten, vormt het MJP 2016 voor ons (nog steeds) het kader.
14	2.	antwoord	Dat ligt voor de hand, totdat er een geactualiseerd MJP is vastgesteld.
22	3.	zienswijze	Nog niet gefundeerd kunnen kiezen
22	3.	antwoord	In het vorige MJP is gekozen voor de no-regret aanpak. Die aanpak blijft. We leren uit de inspectie en onderzoekstrajecten en constateren onder andere dat het op de wijze waarop we de inspectie en onderzoeken nu aanpakken te langzaam gaat. In het concept-MJP 2017-2021 wordt daarom een voorstel gedaan om tot versnelling hiervan te komen door middel van het toepassen van eenvoudiger rekenmethodieken en het uitvoeren van Deskundigen Oordeel en de opbouw van het Expert Systeem. Op die wijze hopen we binnen vijf jaar in beeld te hebben welke woningen/gebouwen binnen de 0,2 contour versterkt moeten worden. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
23	3.	zienswijze	Bovengrondse effecten nog onvoldoende meegenomen in ontwerpbesluit
23	3.	antwoord	Het besluit instemming winningsplan is genomen door de minister van Economische Zaken. De minister weegt alle belangen af. De NCG heeft hier geen rol of invloed op.
185	12.	zienswijze	Door alle onzekerheden, vernieuwde inzichten, vertragingen is het lastig om een realistisch MJP te schrijven

185	12.	antwoord	In hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017 is beschreven hoe we met deze onzekerheden omgaan.
195	12.	zienswijze	Jaarlijkse cyclus van vaststelling van het MJP aan te houden om daarmee constante wijzigingen in het uitvoeringsprogramma te voorkomen.
195	12.	antwoord	Dit is het uitgangspunt. Hoewel tussentijdse belangrijke bevindingen op het punt van versterken aanleiding kunnen geven tot een actualisatie halverwege het jaar. Stuurgroepen worden hier bij betrokken.
224	13.	zienswijze	Zo concreet mogelijk beschrijven van resultaten bij onderwijs, huizen, erfgoed en leefbaarheid
224	13.	antwoord	Wordt in hoofdstuk 3. Versterken, 3.5 Versterking specifiek: Wonen, 3.9 Versterking specifiek: Zorg, 3.11 Cultureel Erfgoed en beeldbepalende panden en in hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.3 Leefbaarheid beschreven
225	13.	zienswijze	Versterking, schadeherstel en flankerende regelingen inzetten op quick wins, en versnelling, NCG wordt gevraagd om met voorstellen te komen.
225	13.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26, thema Versterken.
228	13.	zienswijze	Novelle bewijsvermoeden gaswinning Eerste Kamer meenemen in MIP.
228	13.	antwoord	Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
232	14.	zienswijze	Veel stappen gemaakt, vooral aan de slag gaan, bewoners beter uit moeten komen dan zij erin zijn gegaan.
232	14.	antwoord	Maatregelen in het concept-MJP zijn er op gericht dat schade beter wordt afgehandeld, woningen en andere gebouwen veiliger zijn en kansen die er in het gebied aanwezig zijn, worden benut.
233	14.	zienswijze	kadernota te weinig beleidskeuzes worden gemaakt, vooral agenderend.
233	14.	antwoord	Klopt, de Kadernotitie heeft ten doel eventuele discussiepunten te agenderen. Het concept-MJP laat de beoogde beleidskeuzes zien.
235	14.	zienswijze	hoe wordt omgegaan met tussentijdse ontwikkelingen.
235	14.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken.
239	14.	zienswijze	Financieel kader onvoldoende helder, graag uitwerken in financiële paragraaf.
239	14.	antwoord	Zie hoofdstuk 8. Organisatie, sturing en financiën.
240	14.	zienswijze	Uitwerking van verbreding mijnbouwschade in beleidsvoornemens verwacht, hoe plek in schadeproces, omkering bewijslast een plek hierin
240	14.	antwoord	Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld en Hoofdstuk 3. Schadeherstel.
243	14.	zienswijze	regelingen voor het gebied onderdeel grenscorrectie Meerstad handhaven, uitbreiding werkingsgebied met de gemeente HS en Menterwolde en vergroting beschikbare middelen.
243	14.	antwoord	Grenscorrectie Meerstad: regelingen voor die inwoners blijven van toepassing voor de looptijd van de betreffende regeling. Zie verder antwoord op vraag 97 bij thema Leefbaarheid.
250	14.	zienswijze	"er dienen keuzes gemaakt te worden" Wie bepaalt wat?
250	14.	antwoord	Zie hoofdstuk 8. Organisatie, sturing en financiën.
251	14.	zienswijze	duidelijke planning
251	14.	antwoord	Dit is verwerkt in het concept-MJP.
298	16.	zienswijze	Wij constateren dat de raden en staten niet in de gelegenheid gesteld worden om vooraf op het door u geactualiseerde MJP te reageren.
298	16.	antwoord	Het concept-MJP wordt op 2 november 2016 aangeboden en kan daarna door de colleges worden besproken met de raden en staten.
299	16.	zienswijze	De kadernotitie biedt ons onvoldoende concreet inzicht in wat gaat spelen en binnen welk tijdsbestek.
299	16.	antwoord	Dit is verwerkt in het concept-MJP.
300	16.	zienswijze	De notitie bevat echter ook een aantal beleidskeuzes met vaste voornemens. De keuzes lijken dan reeds gemaakt te zijn. Daarnaast vinden wij het niet altijd even duidelijk over welk jaar passages gaan.
300	16.	antwoord	De Kadernotitie heeft ten doel eventuele discussiepunten te agenderen. Het concept MJP laat de beoogde beleidskeuzes zien.
301	16.	zienswijze	Het welbevinden van onze inwoners moet een plek krijgen in de doelen.
301	16.	antwoord	Zie in het concept-MJP hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
307	16.	zienswijze	Wij zijn van mening dat de eerdere drieslag (schadeafhandeling, versterking en verduurzaming/flankerend beleid) moet worden uitgebreid met schadepreventie
307	16.	antwoord	Is opgenomen in concept-MJP, zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
308	16.	zienswijze	Wij vragen u om een concretere uitwerking van de 1-loket-gedachte en dit in het MJP helder vorm te geven op gebied van schade, arbiter, versterken, werkingsgebied.
308	16.	antwoord	Alle inspanningen zijn er op gericht om het voor de bewoner met schade (of de bewoner wiens huis onderzocht en eventueel versterkt moet worden) zo helder mogelijk te maken waar hij terecht kan en hoe het proces verloopt. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel en in Hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.

325	16.	zienswijze	U meldt de uitbreiding van G11 naar G12. Dit moet dan ook betekenen dat het beschikbare budget ook verhoogt wordt. Ander betekent het dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de huidige 9 gemeenten. Dit terwijl het bestedingsfonds van de Dialoogtafel (HELD gelden) oorspronkelijk voor de 9 gemeenten zijn gereserveerd.
325	16.	antwoord	Zie antwoord vraag 97 bij thema Leefbaarheid.
175	9.	zienswijze	Hoofdstuk 1 t/m hoofdstuk 9
175	9.	antwoord	<p>Reactie op de punten 1 t/m 9 in de brief van het Gasberaad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zie hoofdstuk 1. Voor we verder gaan. - Pagina 4: Waarom eigenstandige positie NCG? Rol NCG? Opgenomen in tekst in het concept-MJP en de minister werkt momenteel aan een voorstel om de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288) tot uitvoering te brengen. - Onafhankelijkheid: Opgenomen in tekst concept-MJP, in Wetsvoorstel; zie ook voorstellen onafhankelijke cie bij schade (opstellen protocollen etc.). - Binnen vijf jaar veilig maken: Zie tekst in concept-MJP (hoofdstuk Voor we verder gaan, hoofdstuk 3. Versterken) - Maatregelenpakket zonder uitgebreide inspectie maar met normgarantie (woning net zo veilig als elders in Nederland): zie hoofdstuk: Voor we verder gaan en hoofdstuk 3. Versterken - Schadepreventie moet integraal onderdeel worden van versterking: zie hoofdstuk 3. Versterken bij onderdeel Opdracht en Doelstellingen - Flankerend beleid: één integrale visie op gebied i.p.v. allemaal losse onderdelen: Goed punt. Echter verschillende snelheden dus verbinden daar waar kan en door laten gaan wat al loopt. Afstemming krimp en aanpak NCG inderdaad belangrijk, zie hoofdstuk 3. Versterken, onderdeel Gebiedsgericht. - Verschillende scenario's met bewoners ontwerpen: Optie in gebiedsgerichte aanpak door gemeente die (regionaal beleid moet doorvertalen naar het gemeentelijk niveau). - Instrumenten: Nieuwbouw wordt aan gewerkt samen met gemeenten; CBS rapport 21/10; pilot Koop – voornemen is bij onderbenutting wordt opnieuw ingezet; Woonbedrijf zal opgekochte woningen beheren en inzetten; Ruimtelijk kwaliteitsteam (zie vraag 6); Opstellen bedrijvenagenda: zie hoofdstuk 5.2 Economie.
222	12.	zienswijze	tijdig en juist communiceren
222	12.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 8. Organisatie, sturing en financiën, 8.2. Communicatie.
1	1.	zienswijze	Tekstuele opmerkingen, verheldering van indeling, terminologie e.a.
1	1.	antwoord	Opgepakt voor de gehele tekst.
229	13.	Verzoek	Geen mijnbouwschade gebruiken maar schade door bodembeweging te hanteren
229	13.	antwoord	Gehele tekst is hierop gecontroleerd
8	2.	zienswijze	De kadernotitie biedt onvoldoende kaders voor de actualisatie van het huidige MJP tot een MJP 2017.
8	2.	antwoord	De Kadernotitie heeft ten doel eventuele discussiepunten te agenderen. Het concept MJP laat de beoogde beleidskeuzes zien.
13	2.	zienswijze	In het uitvoeringsprogramma expliciete aandacht voor flankerend beleid in totale gebied en scherpe focus op provinciale belangen op een aantal beleidsterreinen namelijk: leefbaarheid (inclusief wonen en zorg), behoud van erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en landschap, energie/duurzaamheid en infrastructuur (nat en droog).
13	2.	antwoord	De genoemde onderwerpen staan expliciet in het concept-MJP verwoord, ook wat betreft de uitvoering in 2017, daarvoor is aandacht in alle hoofdstukken op deze beleidsterreinen. Zie hoofdstuk 5. Flankerend beleid voor leefbaarheid en energie, zie hoofdstuk 3. Versterken voor wonen, zorg, cultureel erfgoed en infrastructuur. In hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium staat over ruimtelijke kwaliteit en instrumenten voor verduurzaming en wonen / bouwen beschreven.
191	12.	zienswijze	Inzicht in planning, transparantie, vertrouwen
191	12.	antwoord	Dit is verwerkt in het concept MJP.
50	5.	zienswijze	Onvoldoende ruimte om input te leveren in proces, resultaten uit het inspectieprogramma volgen ook nog
50	5.	antwoord	Inbreng en advies kan worden ingebracht via de bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroep en naar aanleiding van het concept MJP.
105	6.	zienswijze	Herindeling: wat te doen met Groningen-Haren-Ten Boer. Volgens ons is het antwoord net als bij Meerstad: alle bestaande afspraken in G9 verband worden overgenomen
105	6.	antwoord	Herindeling per 01-01-2019, dan is huidige akkoord afgelopen. Tot die tijd blijft huidige regime van kracht
189	12.	zienswijze	Snelheid is gewenst
189	12.	antwoord	Snelheid is inderdaad gewenst. Daarom zijn er voorstellen voor versnellen besproken met de stuurgroepen en opgenomen in het concept MJP. Zie hoofdstuk Voor we verder gaan, hoofdstuk 2. Schadeherstel en hoofdstuk 3. Versterken
Bodemdaling			

56	5.	zienswijze	de consequenties van het onderbrengen van bodemdaling bij de NCG graag vertaald in het MJP
56	5.	antwoord	De waterschappen hebben zich inmiddels aangesloten bij de geschillenregeling. Concreet betekent dit dat als bemiddeling bij een complex geval waarbij ook (on)diepe bodemdaling aan de orde is de waterschappen zich – nadat advies is ingewonnen door de commissie Nadeelcompensatie – neerlegt van een eventuele uitspraak van de arbiter. De commissie bodemdaling en Tcbb brengen t.b.v. complexe gevallen waar de NCG bemiddelt een advies uit dat kan worden benut voor het bemiddelingsvoorstel van de NCG. De arbiter kan dat betrekken bij zijn oordeel mocht de arbiter om een oordeel worden gevraagd.
82	6.	zienswijze	de consequenties van het onderbrengen van bodemdaling bij de NCG graag vertaald in het MJP
82	6.	antwoord	Zie antwoord vraag 56
309	16.	zienswijze	U geeft aan dat bodemdaling ook onder het werkgebied gaat vallen. Wij zien een uitwerking hiervan graag in het MJP.
309	16.	antwoord	Zie antwoord vraag 56
Calamiteiten			
180	11.	zienswijze	Ik heb me beperkt tot opmerkingen over het hoofdstuk dat gaat over de calamiteitenorganisatie en mis eigenlijk een hoofdstuk dat gaat over de communicatie. De veiligheidsregio heeft ook de verplichting om de risico- en crisiscommunicatie ter hand te nemen. Crisiscommunicatie wordt integraal meegenomen met het incidentbestrijdingsplan aardbevingen omdat dit plaats vindt als een crisis/calamiteit zich voordoet, maar risicocommunicatie is een separaat traject en vind al plaats.
180	11.	antwoord	Niet opgenomen: risico- en crisiscommunicatie zijn onderdeel van de taken van de Veiligheidsregio. Behoeft geen extra benoeming in het concept-MJP, in hoofdstuk 4. Risico- en crisisbeheersing staat beschreven wat de rol van de NCG wel is met betrekking tot dit thema.
181	11.	zienswijze	Doelstelling: Zo optimaal mogelijk voorbereiden van de crisisorganisatie waarin hulpdiensten en bestuurders met overige crisispartners en betrokkenen samenwerken) teneinde de calamiteiten die zich mogelijk voordoen bij een aardbeving effectief te bestrijden en de nazorg adequaat in gang te zetten.
181	11.	antwoord	Niet opgenomen: risico- en crisiscommunicatie zijn onderdeel van de taken van de Veiligheidsregio. Behoeft geen extra benoeming in het concept-MJP, in hoofdstuk 4. Risico- en crisisbeheersing staat beschreven wat de rol van de NCG wel is met betrekking tot dit thema.
182	11	zienswijze	Voorjaar 2016 heeft Veiligheidsregio Groningen een hernieuwd Incidentbestrijdingsplan Aardbevingen opgeleverd. Dit plan wordt continue gemonitord op actualiteit en nieuwe inzichten en zonedig daarop aangepast. De implementatie van het geactualiseerde plan is vanaf de zomer in gang gezet. Voor dit continue proces aan de hand van nog steeds veranderende inzichten wordt de tijdelijk extra personele ondersteuning gehandhaafd en ten behoeve van een snelle implementatie wordt deze tijdelijk uitgebreid.
182	11	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 4. Risico- en crisisbeheersing. Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Groningen heeft in april 2016 het Incidentbestrijdingsplan (IBP) Aardbevingen vastgesteld. Deze wordt momenteel door de Veiligheidsregio geïmplementeerd.
183	11.	zienswijze	In het kader van risicocommunicatie wordt door Veiligheidsregio Groningen een handelingsperspectief geboden, welke o.a. via de risicowijzer schriftelijk en digitaal wordt verspreid. Op aanvraag vanuit de doelgroep is ten behoeve van het primaire onderwijs een lesprogramma ontwikkeld dat vanaf het vierde kwartaal 2016 gratis door de veiligheidsregio ter beschikking wordt gesteld aan alle basisscholen in de provincie Groningen.
183	11.	antwoord	Niet opgenomen: betreft een activiteit voor 2016
184	11.	zienswijze	In het vierde kwartaal vindt overleg plaats tussen de NCG en Veiligheidsregio Groningen om aan de hand van een inventarisatie van de Veiligheidsregio te komen tot een overzicht van de noodzakelijke extra middelen en/of maatregelen. De NCG initieert aan de hand hiervan een interdepartementaal overleg met betrokken ministeries en overige betrokkenen.
184	11.	antwoord	Niet opgenomen: betreft een mededeling/activiteit voor 2016.
Cultureel Erfgoed & Ruimtelijke kwaliteit			
4	1.	zienswijze	Aandacht voor cultureel erfgoed: Monumenten (vraag: welke worden hier bedoeld? Alleen de wettelijk 'aangewezen' rijks- en gemeentelijke monumenten? Of gaat het om alle waardevolle, karakteristieke en beeldbepalende gebouwen en situaties?) vragen sowieso om aandacht
4	1.	antwoord	Opgenomen: er zijn tal van beeldbepalende gebouwen die niet beschikken over een monumentenstatus, maar die wel karakteristiek zijn voor het Groninger landschap. Door de NCG wordt een extra beschermende beleid voor dit erfgoed opgesteld voorzover het versterken of schadeafhandeling betreft. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden. Doelstelling NCG: Maximaal behouden van het Groningse erfgoed, de landschappelijke kwaliteit en de gebiedsidentiteit. Een optimale balans tussen veiligheid en schadeherstel en het behoud van het Groningse erfgoed in zijn context, de landschappelijke kwaliteit en de gebiedsidentiteit.
5	1.	zienswijze	Cultureel erfgoed: (Vraag: geldt het schadeprotocol alleen voor de formele monumenten of voor alle beeldbepalende, karakteristieke, monumentwaardige gebouwen, los van hun wettelijke status?)

5	1.	antwoord	Opgenomen: schadeprotocol geldt ook voor beeldbepalende panden, mits de gemeente deze heeft aangewezen (en bekrachtigd in het bestemmingsplan)
9	2.	zienswijze	Wij willen en verwachten een concreet uitvoeringsprogramma 2017, inclusief inzicht in financiën en capaciteit.
9	2.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden.
69	5.	zienswijze	meer aandacht voor cultureel erfgoed
69	5.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden.
100	6.	zienswijze	Zijn, zowel voor de rijksmonumenten als andere beeldbepalende gebouwen de meerkosten voor versterking en/of schadeherstel geregeld?
100	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 4
123	8.	zienswijze	Monumentenloket wordt al sinds Huizinge over gesproken. Ook de komst van de NCG heeft niet tot een versnelling in de realisatie geleid, dat zien we als een gemiste kans. Ook in dit stuk moet er eerst weer iets "bezien" worden (onderaan pagina 27) De NCG toont hier veel te weinig daadkracht.
123	8.	antwoord	Begin 2017 zal het erfgoedloket en het erfgoed team zijn gegund en treedt in werking. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden.
155	9.	zienswijze	De ervaringen met monumenten op moment van schrijven (door middel van een aantal pilotprojecten onderzocht) worden gedeeld.
155	9.	antwoord	Ervaringen uit pilotprojecten worden meegenomen in Erfgoedprogramma. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden.
166	9.	zienswijze	Wij dringen er ten sterkste op aan in het hoofdstuk KADER (pag.9) een 6e hoofddoelstelling toe te voegen die luidt: De Ingrepen in het gebied dragen bij aan het behoud en versterking van de specifiek eigen Groningse ruimtelijke kwaliteiten en identiteiten.
166	9.	antwoord	Het behoud van de ruimtelijke kwaliteit en identiteit is feitelijk de onderlegger onder de aanwijzing van beeldbepalende panden. Zie hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit. Het nog niet beschermde erfgoed, van grote waarde voor onze gebiedsidentiteit, is wat zorgen baart. Een van de prioriteiten van de NCG is de daarvoor verantwoordelijke partijen te motiveren om dit zo snel mogelijk in kaart te brengen.
167	9.	zienswijze	Bij de transformatie-opgaven van gebieden en gebouwen dient voldoende en adequate landschappelijke, stedenbouwkundige, resp. architectonische ontwerpdeskundigheid te worden ingeschakeld.
167	9.	antwoord	Gemeenten worden daarin vanuit het Erfgoed programma gestimuleerd en gefaciliteerd. Zie ook concept-MJP: 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit
171	9.	zienswijze	Wij dringen aan op een adequaat herstel van beschadigde monumenten en een behoedzame aanpak bij de versterking van Monumenten.
171	9.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
172	9.	zienswijze	Wij dringen aan op het zo goed mogelijk 'in eigen kracht' zetten van alle monumenten in het aardbevingsgebied.
172	9.	antwoord	Zie hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit, afwegingskader.
173	9.	zienswijze	Wij dringen aan op uitbreiding van de 'Monumenten-pilots. Onderzoek naar de (on-) mogelijkheden van preventieve versterking, zonder dat monumenten in een 'total loss' situatie geraken. En onderzoek als basis voor de ontwikkeling van consistente beleidskaders, richtlijnen en instrumentarium.
173	9.	antwoord	Zie hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke kwaliteit, afwegingskader.
174	9.	zienswijze	Wij onderschrijven daarnaast de motie van het lid Dik Faber cs, zoals aangenomen in de tweede kamer (nr. 33 529).
174	9.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken onder 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden en bij 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
212	12.	zienswijze	inventarisatie karakteristieke panden uitgevoerd.
212	12.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken onder 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden en bij 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
213	12.	zienswijze	weinig gereedschap om maatwerkoplossingen aan te bieden aan eigenaren
213	12.	antwoord	Opgenomen: maatwerk is een item dat is meegenomen in het afwegingskader.
262	14.	zienswijze	meer urgentie voor erfgoed incl. goede regelingen
262	14.	antwoord	Opgenomen in het hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden.
266	15.	zienswijze	Op pagina 27 wordt gesproken over het "maximaal behoud van monumenten". In het eerste MJP (december 2015) wordt gesproken over het feit dat de culturele waarde van monumenten bepaald moet worden en dat het resultaat daarvan meegenomen moet worden bij de afweging van de versterkingsopgave. Is dit nog steeds met elkaar in overeenstemming?
266	15.	antwoord	Opgenomen binnen de grenzen van het afwegingskader, zie ook hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
267	15.	zienswijze	In relatie daarmee: enerzijds wordt op pagina 28 van de kadernotitie gemeld dat voor monument dezelfde veiligheidseisen gelden dan voor andere gebouwen, maar op dezelfde pagina wordt ook gesproken over een mogelijk afwijkende NPR. Dit vereist in het MJP een nadere toelichting.
267	15.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken

327	16.	zienswijze	Het Groninger landschap wordt mede bepaald door ons cultureel erfgoed en beeldbepalende panden. Dit mag hogere urgentie uitstralen. Vooral het beschermen van nog niet beschermde beeldbepalende bebouwing en structuren. Het is nu niet duidelijk wat onze rol is. Wij vragen u om hierin een heldere regierol te vervullen en concreet aan te geven hoe de panden beschermt kunnen worden voor nu en de komende generaties. Een duidelijke meerkostenregeling is hierbij onontbeerlijk.
327	16.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden.
6	1.	zienswijze	Ruimtelijke Kwaliteit: Waar zit de RCE in deze opsomming?
6	1.	antwoord	<ul style="list-style-type: none"> • Het project Levende Monumenten in een Leefbare Regio een initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in samenwerking met de provincie Groningen, de Stichting Oude Groninger Kerken, Libau en de stichting het Groninger Landschap; • De RCE is trekker van het afwegingskader bij versterken; • De RCE speelt een rol in het vergunningstelsel rond de Rijksmonumenten en rond de bescherming van de archeologische waarden in de ondergrond. Veel monumenten staan op "archeologische grond" en dat heeft o.a. zijn beperkingen op wat er bijvoorbeeld aan funderingen mag/ kan worden gedaan (denk aan base isolation). • De RCE heeft naast de Provincie ook een rol in het cultuurhistorische karakter van Nederland op gebiedsniveau behouden en versterken. Zo heeft het Beschermde Stads- en dorpsgezicht (ook door het Rijk vastgesteld) voor een belangrijk deel betrekking op de ruimtelijke kwaliteit.
169	9.	zienswijze	Wij dringen aan op tijdige en deskundige inzet van architectonische, stedenbouwkundige en landschappelijke ontwerpdeskundigheid bij alle transformaties van gebouwen, zoals de 0-op-de-meterwoningen van de corporaties, de 0-op-de-meterwoningen van particulieren, het programma Groninger Schuren en Stallen en nog te ontwikkelen nieuwe bouwconcepten.
169	9.	antwoord	Behoud van ruimtelijke kwaliteit met aandacht voor de elementen die karakteristiek zijn voor het Groninger landschap is één van de speerpunten. Zie hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
98	6.	zienswijze	Dit mag hogere urgentie uitstralen.
98	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 69
99	6.	zienswijze	wat de rol van de NCG Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden
99	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 4
170	9.	zienswijze	Wij dringen er op aan de aardbevingsschade-aanpak een nieuwe cultureel-architectonische daad te laten worden waar het de architectonische en landschappelijke expressie betreft i.p.v. 'slechts' een reparatie-opgave.
170	9.	antwoord	De aanpak van aardbevingsschade zal in samenhang moeten worden gezien met de ruimtelijke context, de landschappelijke of bebouwde/stedelijke kwaliteit waarin het betreffende pand zich bevindt. Het is daarom van belang dat provincie en gemeenten deze ruimtelijke onderlegger en kaders vaststellen. Zie hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit
220	12.	zienswijze	provinciaal bouwheerschap/Libau prima voor ruimtelijke kwaliteit
220	12.	antwoord	Deze partijen zijn in beeld. Ruimtelijke kwaliteit inclusief behoud van monumentale, beeldbepalende en karakteristiek gebouwen is een verantwoordelijkheid van provincie en gemeenten. In dialoog met (erfgoed)experts wordt er gewerkt aan een afwegingskader waarin mogelijke beleidsuitgangspunten en uitvoeringsmethodieken als handreiking dienen voor een weloverwogen beleid aangaande de vraagstukken rondom monumenten en hun context waarmee ruimtelijke kwaliteit kan worden gewaarborgd. Zie hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
343	12.	zienswijze	afwegingsgrens sloop van karaktersieke gebouwen zou bij gemeente moeten liggen.
343	12.	antwoord	Het is aan de gemeenten om een cultuur historische waarde stelling uit te voeren opdat ook het niet geïdentificeerde erfgoed beschermd kan worden en een eventuele versterking monumentwaardig kan worden uitgevoerd. Om monumentwaardige versterking te bewerkstelligen wordt (door de RCE) een afwegingskader ontwikkeld. Op basis van de opgestelde criteria kan dan bij de versterkingsopgave van al het erfgoed (ook het nog niet geïdentificeerde) de juiste afweging worden gemaakt. Zie ook hoofdstuk 6.2 Ruimtelijke Kwaliteit.
Economie & arbeidsmarkt			
161	9.	zienswijze	Verandering van cultuur en ambitie
161	9.	antwoord	Niet opgenomen. Niet 1-op-1 te concretiseren in het concept-MJP.
162	9.	zienswijze	Structureel opleidingsprogramma voor iedereen die bijscholing nodig heeft voor realisatie van visie (zie b.v. Werkgelegenheidsplan O. Groningen van FNV d.d. 2015 en zie tussentijds Advies Arbeidsmarkt van SER NN d.d. 21-9-16)
162	9.	antwoord	Niet opgenomen. De NCG kiest er primair voor om economie en arbeidsmarkt te ondersteunen in relatie tot de herstel- en versterkingsopgave. Dit is onder andere zichtbaar in de activiteiten rondom de Intentieverklaring Aardbevingsgerelateerde Bouw en de financiering van EPI-Kenniscentrum. Daarbij kiest de NCG niet voor een bredere rol in aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt; dit is de primaire verantwoordelijkheid van de partijen binnen de Arbeidsmarktregio Werk in Zicht

163	9.	zienswijze	Versterking van economie en werkgelegenheid door vestiging van nieuwe bedrijven en uitbreiding van bestaande bedrijven. Vooral de biobased economy biedt kansen door combinatie van industrie (vooral chemie) en agrarisch achterland (nieuwe markt voor agrarische sector) en de aanwezigheid van passende infrastructuur (i.h.b. havens). De ambitie in Groningen voor "game changers" zoals een bioraffinagefabriek in Delfzijl zou, mede gezien de werkgelegenheidseffecten en de grote "spinn off" mogelijkheden, in de komende 2 – 4 jaar gerealiseerd moeten worden.
163	9.	antwoord	Niet letterlijk opgenomen zoals in de zienswijze gesteld. Wel onderschrijft NCG het belang van dit thema, inclusief de afzonderlijk benoemde projecten. Om deze reden geeft de NCG in de actualisering van het concept-MJP aan dat zij op dit moment haar rol verkent binnen Gas2.0/biobased economy (hoofdstuk 5.2 Economie en hoofdstuk 5.1 Energie). Op basis van deze verkenning zal de NCG hier een nadere uitwerking aan geven. Daarin dient ook duidelijk te worden of, en zo ja welke, bijdrage de NCG aan ontwikkeling binnen deze thema's kan leveren.
164	9.	zienswijze	Uitgestelde bouw (tot 2018) van stikstoffabriek van Gasunie i.p.v. in Zuidwending, op industrieterrein Oosterhorn Delfzijl, opdat zuurstof die in zelfde fabriek geproduceerd kan worden kan worden ingezet voor bioraffinage en power to gas projecten voor de chemie.
164	9.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 163
165	9.	zienswijze	Uitvoering van Gas 2.0 gerelateerde projecten zoals een proeffabrieken voor omzetting van windenergie in waterstof en ammoniak moet voortvarend ter hand genomen worden in Groningen en op het NL continentaal plat (hergebruik productieplatforms) ten noorden van Eemshaven.
165	9.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 163
207	12.	zienswijze	Inzetten op 5 projecten
207	12.	antwoord	Niet letterlijk overgenomen. Van de in de reactie genoemde vijf prioritair projecten is er binnen het MJP aandacht voor arbeidsmarkt (inclusief lager opgeleiden), in eerste instantie in de bouwsector (o.a. Bouwplaats Noord) en breedbandinternet. Eemsdelta Green en Bioraffinageplant chemiepark Delfzijl zijn projecten die opgevat kunnen worden als thema's binnen Gas2.0. In de actualisering van het MJP is benoemd dat de NCG haar rol op Gas2.0 definieert. Daarin wordt ook gekeken naar de verhouding met deze prioriteiten. Regiomarketing, tot slot, wordt op dit moment uitgewerkt door Gemeente Groningen, Eemsdelta EZ, Provincie en Economic Board. NCG constateert bij deze partijen op dit moment geen noodzaak een rol van de NCG bij dit traject.
261	14.	zienswijze	regeling gewenst voor combinatie van persoonlijke en bedrijfsmatige problemen van ondernemers die gerelateerd zijn aan de gaswinning en aardbevingen
261	14.	antwoord	Niet specifiek opgenomen. Krijgt een plaats onder beantwoording van reactie op punt 15/16 (in kaart brengen problemen bij bedrijven, gezamenlijk agenda vaststellen en uitvoeren). Terug te vinden in hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.2 Economie
326	16.	zienswijze	Wij zijn van mening dat de regio zo gewenste koppeling met leefbaarheid, duurzaamheid en economische ontwikkeling onvoldoende tot uiting komt. Wij zien graag hoe u uw regio rol hierin vervult en welke concrete stappen u gaat ondernemen de (versterkings)opgave in het gebied ten goede laat komen aan de economische stimulering van het gebied.
326	16.	antwoord	Zie hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.2 Economie
270	15.	zienswijze	Verduidelijking kadernotitie: op pagina 25 wordt gesproken over het bedrijvenloket. Het is niet duidelijk hoe de plannen van NCG (aanvullende maatregelen, communicatie) zich verhouden met de verantwoordelijkheden van de NAM
270	15.	antwoord	Nadere verduidelijking in hoofdstuk 5 Flankerend beleid, 5.2 Economie
37	4.	zienswijze	Binnen het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen wordt ingezet op vergroten van het economisch perspectief van de regio en haar inwoners: "wat aandacht krijgt, groeit". In dit licht is het noodzakelijk dat ondernemers de kans krijgen om bedrijfsactiviteiten maximaal te ontplooiën. Voor de werknemers in de regio heeft zekerheid van werk, inkomen en vermogen een zeer hoge prioriteit.
37	4.	antwoord	Niet opgenomen. Is een ondersteuning van beleidslijn in actualisering concept-MJP zie hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.2 Economie.
341	12.	zienswijze	M.b.t. economie: houdt de werkgelegenheid lokaal, ondernemersklimaat moet niet verslechteren, stimuleer innovatieve bedrijfstakken.
341	12.	antwoord	Bij de doelstelling en kaders voor Economie in hoofdstuk 5.2 zijn deze thema's benoemd. Zie ook antwoorden van vraag 163, 32 en 37.
Energie & duurzaamheid			
260	14.	zienswijze	Koppeling van duurzaamheid met inspectieprogramma wordt toegejuicht, verbreding gewenst naar instrumentarium naar schade, vertrouwen dat er niemand tussen wal en schip beland.
260	14.	antwoord	Een en ander is nader uitgewerkt in hoofdstuk 5.1 Energie en hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium.
340	12.	zienswijze	Benut koppelkansen m.b.t. energie bij gebiedsgerichte maatregelen. Daar geeft notitie nu nog geen richting in.
340	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 260.
67	5.	zienswijze	Goede koppeling duurzaamheid met het inspectieprogramma. Wij pleiten voor een verbreding van het instrumentarium naar de schade.
67	5.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 260.

204	12.	zienswijze	regeling voor verduurzaming, terugwerkende kracht EPA aanbieden
204	12.	antwoord	Bij de uitwerking van de regeling verduurzaming bij versterking nemen we een Energie Prestatie Advies mee in de overwegingen. Zie hoofdstuk 5.1 Energie en hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium.
205	12.	zienswijze	afgewogen totaal pakket aan maatregelen i.p.v. nul op de meter
205	12.	antwoord	Nul-op-de-meter wordt nagestreefd voor zover dit proportioneel is in relatie tot de versterking. Bij de uitwerking van de regeling verduurzaming bij versterking worden alle maatregelen ter verbetering van het energielabel van de woning in overweging genomen. Zie hoofdstuk 5.1 Energie en hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium.
326	16.	zienswijze	Wij juichen de koppeling met duurzaamheid met het inspectieprogramma toe. Wij pleiten voor een verbreding van het instrumentarium naar de schade.
326	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 67.
96	6.	zienswijze	Wij juichen de koppeling met duurzaamheid met het inspectieprogramma toe. Wij pleiten voor een verbreding van het instrumentarium naar de schade.
96	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 67.
Financien			
7	2.	zienswijze	Inzicht geven in financiën; wij verwachten een heldere financiële paragraaf, waarin staat opgenomen wie wat betaalt, waar de middelen aan worden uitgegeven en welke gelden binnen de totale begroting geoormerkt zijn.
7	2.	antwoord	Financiën worden toegelicht in een aparte paragraaf in het concept-MJP. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in het programma NCG (concept MJP voorjaarsnota) en het bestuursakkoord met aanvullingen (2014-2018). Zie hoofdstuk 8. Organisatie, sturing en financiën, 9.6 Financiën.
47	5.	zienswijze	geen transparante activiteitenplanning en totaalbegroting beschikbaar
47	5.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 7.
52	5.	zienswijze	een heldere financiële paragraaf in het geactualiseerde MJP
52	5.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 7.
71	6.	zienswijze	Wat betekent de eigenstandige positie in het licht van het eerdere uitgangspunt dat alle moederorganisaties hun formele rollen, taken en bevoegdheden behouden? Hoe worden de moederorganisaties hierin betrokken? Wat betekent dit in het licht van de beleidskeuzes?
71	6.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 7.
72	6.	zienswijze	Wij willen een heldere financiële paragraaf, waarin staat opgenomen wie wat betaalt en waar de middelen aan wordt uitgegeven. Wat zijn geoormerkte gelden binnen de totale begroting? Wat is nu wel/niet gedekt? Zijn er schuifmogelijkheden? En wat betekent dit in het licht van de beleidskeuzes?
72	6.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 7.
305	16.	zienswijze	Wij vragen u om een heldere financiële paragraaf in het MJP op te nemen, waarin staat opgenomen wie wat betaalt en waar de middelen aan worden uitgegeven. Wat zijn geoormerkte gelden binnen de totale begroting en wat betekent dit in het licht van de beleidskeuzes.
305	16.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 7.
Flankerend beleid - algemeen			
46	5.	zienswijze	Het lijkt ons wenselijk om flankerend beleid op het gebied van duurzaamheid, leefbaarheid en economie meer te benaderen vanuit schades. Hoe ziet de NCG dit?
46	5.	antwoord	In de betreffende hoofdstukken is hier aandacht aan besteed. Zie hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.1 Energie, 5.2 Economie, 5.3 Leefbaarheid.
66	5.	zienswijze	aandacht voor flankerend beleid in gebieden waar geen versterking plaatsvindt
66	5.	antwoord	Energie gekoppeld aan schade. Economie voor gehele gebied.
94	6.	zienswijze	Er zou moeten worden nagedacht of het flankerend beleid c.q. de zogenaamde koppelkansen
94	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 46
216	12.	zienswijze	pakket flankerende maatregelen
216	12.	antwoord	Indien de bewoner naast versterken nog meer aan de woning zou willen doen, wordt dit in overleg met de bewoner bepaald (zie ook antwoord bij vraag 206).
259	14.	zienswijze	Aandacht voor flankerend beleid waar geen versterking plaatsvindt, nadenken over koppelkansen
259	14.	antwoord	Zie antwoorden bij vraag 12 en 46.
323	16.	zienswijze	Er zou moeten worden nagedacht of het flankerend beleid c.q. de zogenaamde koppelkansen niet alleen wordt toegepast bij versterking maar ook bij schadeafhandeling.
323	16.	antwoord	Zie antwoorden bij vraag 12 en 46.

12	2.	zienswijze	In het uitvoeringsprogramma expliciete aandacht voor: flankerend beleid en concrete koppelkansen voor het gehele aardbevingsgebied;
12	2.	antwoord	Koppelkansen zijn er op het punt van: - Leefbaarheid: gerelateerd aan gemeenten waarvoor toepassing is afgesproken - Energie: voor 12 gemeenten op verschillende manieren – gekoppeld aan schade; gekoppeld aan versterking; coöperatief - Economie - Erfgoed: gehele gebied Dus deels van toepassing voor het gehele gebied, deels gekoppeld aan versterken (vindt eerst plaats binnen de 0,2 contour) afhankelijk van de gezamenlijke afspraken die hierover gemaakt zijn en worden. Zie ook hoofdstukken 5.1. Energie, 5.3 Leefbaarheid etc.
Gebiedsgericht			
86	6.	zienswijze	Wat doet de NCG met de gebiedsteams en – coördinatoren?
86	6.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken.
107	7.	zienswijze	In de kadernotitie missen wij de pilot Onderdendam. Deze pilot, die onlangs is gestart, is bedoeld om alle voorkomende thema's integraal te benaderen. In die zin is deze vooral ook van belang voor het gehele aardbevingsgebied. In de kadernotitie mag deze daarom niet ontbreken.
107	7.	antwoord	Pilot Onderdendam is niet opgenomen in de kadernotitie, maar krijgt wel een plek in het geactualiseerde MJP. NCG heeft recent ingestemd met het participeren in de "Proeftuin van Onderdendam" samen met gemeente Bedum, het dorp en andere stakeholders. Zie hoofdstuk 7.2 Proeftuin Onderdendam.
147	9.	zienswijze	Aandacht voor communicatie naar en met bewoners over de dilemma's en proces naar de uiteindelijk aanpak van de versterkingsopgave, zoals u die deze weken met ons deelt.
147	9.	antwoord	De NCG organiseert diverse informatiebijeenkomsten. Op 19 maart jl. zijn vijf startbijeenkomsten georganiseerd waarbij inwoners een toelichting op de aanpak van de inspecties en het opstellen van versterkingsplannen in de kern van het aardbevingsgebied kregen. In het gehele proces om te komen tot gebiedsversterkingsplannen wordt verwacht dat op ongeveer 8 momenten met bewoners wordt gesproken. Een deel zullen collectieve bijeenkomsten zijn, maar ook een deel individueel. Op 15 oktober jl. heeft er een informatiebijeenkomst plaatsgevonden in Appingedam om de start van nieuwe programma's aan te kondigen en er volgt nog een bijeenkomst in Delfzijl en Uithuizen. Ook daar zullen verschillende communicatiemomenten voor bewoners op volgen. Op 5 november worden vier informatiebijeenkomsten georganiseerd waarbij de belangrijkste plannen uit het concept MJP gepresenteerd worden. Zie ook hoofdstuk 8.2 Communicatie.
156	9.	zienswijze	Opnemen in MJP hoe u borgt dat in geval van versterking de bewoner en zijn situatie/ wensen/ (on)mogelijkheden daadwerkelijk centraal staat, hoe gedacht wordt over verantwoordelijkheden en mogelijkheden van informeren van bewoners over de mogelijkheden, en hoe gedacht wordt over het in beeld brengen van bewonerstevredenheid in dit traject.
156	9.	antwoord	In het vorige MJP is opgenomen dat de versterkingsopgave gebiedsgericht wordt opgepakt waarbij de bewoner centraal staat. De aanpak is nader uitgewerkt in een Plan van Aanpak en wordt nader gespecificeerd in werkprocessen. De belangrijkste onderdelen ervan worden in het nieuwe concept MJP opgenomen zie hoofdstuk 3. Versterken, 3,4 Wat gaan we doen in 2017, Gebiedsgerichte aanpak.
157	9.	zienswijze	Deel de integrale gebiedsvisies gebiedsgerichte aanpak met de maatschappelijke organisaties, om mee te denken.
157	9.	antwoord	Dit is aan de lokale stuurgroepen die zijn ingericht met een projectorganisatie waarin gemeenten en NCG samenwerken. In de lokale stuurgroepen zijn bijvoorbeeld ook corporaties vertegenwoordigd. Er is een Plan van Aanpak Gebiedsgericht werken opgesteld. De NCG adviseert elke Maatschappelijke en Bestuurlijke Stuurgroep over de voortgang. Zie hoofdstuk 3. Versterken.
254	14.	zienswijze	Hoe blijft er toch een gebiedsgerichte aanpak?
254	14.	antwoord	Voor de gebiedsgerichte aanpak zijn prioritaire gebieden aangewezen. Binnen deze gebieden is eerst gestart met woningen met het hoogste risico. In dit programma is het voorstel opgenomen om de eerste gebieden de komende 18 maanden volledig beoordeeld te worden. De Gebiedsgerichte aanpak wordt dus geborgd en krijgt concreet vorm in het gebiedsversterkingsplan.
196	12.	zienswijze	doorgaan met gebiedsgerichte aanpak incl. Koppelkansen
196	12.	antwoord	Dit uitgangspunt blijft gehandhaafd, zie o.a. hoofdstuk 3. Versterken, hoofdstuk 5. Flankerend beleid.
Industrie & infrastructuur			
320	16.	zienswijze	Wij vragen u om in het MJP inzichtelijk te maken wat de consequenties van de nieuwe KNMI contour is voor het industrieterrein Oosterhorn en specifiek het chemie cluster. Hoe verhoudt deze nieuw kaart zich tot de te maken beleidskeuzes.
320	16.	antwoord	Bij de (chemische) industrie wordt gewerkt met gedetailleerde pga-berekeningen die door de KNMI zijn gedaan voor de vier voornaamste industrielocaties. Deze zijn nauwkeuriger dan de pga-contourenkaart maar wel op dezelfde seismische data gebaseerd. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.8 Versterking specifiek: Chemische industrie.

115	7.	zienswijze	Voor de infrastructuur vragen wij aandacht voor het opstellen van een risico-inventarisatie. Versterking van infrastructurele werken en kunstwerken is van essentieel belang.
115	7.	antwoord	Zie antwoord vraag 64.
64	5.	zienswijze	Regievoeren op kritische infrastructuur, terug in MIP
64	5.	antwoord	De NCG heeft in samenwerking met infrabeheerders en het ministerie van IenM het Plan van Aanpak Inventarisatie versterkingsopgave infrastructuur opgesteld. Met het Plan van Aanpak wordt een proces in gang gezet om – uiteindelijk en voor zover mogelijk – tot het bepalen van uitgangspunten voor het aardbevingsbestendig bouwen en versterken van infrastructuur te komen. Een belangrijk onderdeel van dit plan is de kwalitatieve risico-inventarisatie van infrastructuur (incl. haveninfrastructuur) die door een marktpartij in nauw overleg met infrabeheerders wordt uitgevoerd. De kwalitatieve risico-inventarisatie zal (uiterlijk in februari 2017) moeten leiden tot een prioriteringslijst waarmee infrabeheerders de eigen kritische infrastructuur kunnen bepalen en zal bovendien inzicht moeten geven in de te nemen vervolgstappen (incl. planning). Een eerste indicatie van de planning is in het Plan van Aanpak opgenomen. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.6 Versterking specifiek: Infrastructuur.
88	6.	zienswijze	Is er een planning aan te geven wanneer we welk resultaat kunnen verwachten?
88	6.	antwoord	Zie antwoord vraag 64.
89	6.	zienswijze	te weinig aandacht is voor de kritische infrastructuur. Het onderzoek van Deltares naar de huidige toestand en status van gemalen, bruggen, kunstwerken en andere beheersobjecten is nog niet voltooid. Dit zou, onder regie van NCG, alsnog moeten gebeuren;
89	6.	antwoord	Zie antwoord vraag 64.
90	6.	zienswijze	Een definitief kader voor de kwalitatieve risico-inventarisatie en de uitgangspunten voor aardbevingsbestendige bouw en versterking van infrastructuur in het gebied is nog niet beschikbaar.
90	6.	antwoord	Zie antwoord vraag 64.
201	12.	zienswijze	maatwerk nodig, zowel in tijd als financieel voor infrastructuur
201	12.	antwoord	De NCG stelt voor een periode van een jaar extra capaciteit beschikbaar voor de ondersteuning van infrabeheerders bij de kwalitatieve inventarisatie.
256	14.	zienswijze	regierol NCG ook bij onderzoek Deltares
256	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 64.
317	16.	zienswijze	Er is onvoldoende aandacht voor infrastructuur. U gaat via het Overlegplatform Infra een inventarisatie opstellen van alle infrastructuur. Wij vragen uw nadrukkelijke aandacht voor de (nautische) kustwerken in onze gemeente. Graag zien wij een concrete procesplanning wanneer wij welk resultaat kunnen verwachten.
317	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 64.
318	16.	zienswijze	Een definitief kader voor de kwalitatieve risico-inventarisatie en de uitgangspunten voor aardbevingsbestendige bouw en versterking van infrastructuur in het gebied is nog niet beschikbaar. Een en ander dienst onder uw regie gestalte te krijgen.
318	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 64.
Instrumenten			
106	7.	zienswijze	In de gemeenteraad van Bedum van 21 januari 2016 is het MJP 2016-2020 besproken en daarbij is ook een motie aangenomen. Hierin wordt gesteld dat de waardevermeerderingsregeling moet blijven en moet worden toegepast ongeacht de hoogte van de schade. Aangekondigd wordt dat er een nieuwe regeling komt gekoppeld aan versterking. Wij verzoeken u rekening te houden met de door de gemeenteraad aangenomen motie. Deze probeert die regeling zo dicht mogelijk bij het advies van de commissie Meijer te brengen.
106	7.	antwoord	Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
70	5.	zienswijze	Rol NAM beoordeling en -afhandeling moet de NAM geen inhoudelijke rol spelen, slechts als financier van de redelijke meerkosten
70	5.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 48.
263	14.	zienswijze	heldere en ruimhartige nieuwbouwregeling, NAM geen inhoudelijke rol
263	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 48
276	15.	zienswijze	Op pagina 29 en 30 van de Kadernotitie wordt gesproken over de nieuwbouwregeling. De tekst reflecteert in onvoldoende mate de stand van het overleg dat thans gevoerd wordt tussen NAM en NCG en daarom niet geheel correct.
276	15.	antwoord	Deze opmerking zal betrokken worden in het proces. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
190	12.	zienswijze	MJP aangekondigde uitwerking van het mogelijk maken van het opkopen van woningen mist
190	12.	antwoord	Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
95	6.	zienswijze	Aangegeven is dat de 'intentie is' dat niemand tussen wal en schip valt bij de nieuwe regeling waardevermeerdering. Dit is geen harde toezegging. Van intenties kun je afwijken. Liever opnemen dat er niemand tussen wal en schip zal vallen.
95	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 68.

132	8.	zienswijze	Opkoopregeling. Zie hiervoor. We hebben eerder gepleit voor een generieke uitkoopregeling, en pleiten daar nog steeds voor. Juist de relatief geringe animo (die de NCG bij de opkoopregeling meende te bespeuren) zou de NCG moeten doen beseffen dat de angst voor leegloop volstrekt onterecht is. De vrijheid van een mens wordt niet bepaald door of hij al of niet weg kan, maar door de vraag of hij zelf kan kiezen.
132	8.	antwoord	Zie antwoord vraag 190
133	8.	zienswijze	Waardevermeerderingsregeling. De minister besloot in december er een punt achter te zetten (voor de meeste bewoners: van de ene op de andere dag). De NCG keek lijdzaam toe.
133	8.	antwoord	zie antwoord vraag 106
134	8.	zienswijze	Compensatieregeling bij waardedaling. Deze regeling wordt door de NAM uitgevoerd. De klachten zijn talrijk en bekend: er wordt alleen uitgekeerd na verkoop, de vaststelling van het aanbod is volstrekt ondoorzichtig, en de geoffreerde compensatie is volstrekt onvoldoende in verhouding met de waardedaling. Ook hier heeft de NAM de regie, en kijkt de NCG "lijdzaam toe".
134	8.	antwoord	Dit betreft een regeling van de NAM en heeft op dit moment geen betrekking op de NCG. Zolang de zaak die de Stichting WAG (Waardevermindering door Aardbevingen Groningen) heeft aangespannen tegen NAM nog onder de rechter is, is NAM niet bereid hierover in gesprek te gaan.
135	8.	zienswijze	Achterstallig fonds. Zie hiervoor. Een technisch wangedrocht, waarbij de NCG meegegaan is in de redeneringen van de NAM (gericht op het zo min mogelijk betalen) en zich onvoldoende heeft ingezet voor de belangen van de bewoner.
135	8.	antwoord	Met het Instrument voor Achterstallig onderhoud/Fonds Woningonderhoud & Aardbevingen kunnen eigenaar-bewoners laagdrempelig lenen om achterstallig onderhoud (dat schadeherstel of versterking kan belemmeren) betaalbaar te financieren, naast herstel van schade of het preventief versterken dat voor rekening van de NAM komt. Eerst wordt een pilotfase opgestart. Het besluit over de vormgeving van een verder vervolg op de pilot hangt mede af van de evaluatie van de pilotfase. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
136	8.	zienswijze	Nieuwbouwregeling. Dit is ook een regeling waarin de schadeveroorzaker niet de dienst behoort uit te maken. De NCG dient zijn eigen regeling te maken.
136	8.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 48.
215	12.	zienswijze	generieke opkoopregeling
215	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 190.
48	5.	zienswijze	Aandachtspunt gemeenteraad: nieuwbouwregeling, NAM op afstand, energietransitie
48	5.	antwoord	Er dient een herijkte regeling tot stand te komen in afstemming met de bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroep. In verband met de geldende verantwoordelijkheidsverdeling worden de volgende uitgangspunten gehanteerd: <ul style="list-style-type: none"> • Op grond van de NPR moet vanaf 0,04g PGA contour rekening gehouden worden met de kans op aardbevingen. • Van gemeenten en ontwikkelaars (zowel individueel als bedrijfsmatig) mag verwacht worden dat in de planvorming rekening gehouden wordt met de kans op aardbevingen. • Waar desondanks sprake is van meerkosten is de NAM aanspreekbaar op vergoeding van de meerkosten. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
265	14.	zienswijze	Vervolg op koopregeling gewenst met een duidelijke en heldere regeling
265	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 190
219	12.	zienswijze	werken als gemeente mee aan de implementatie VTH
219	12.	antwoord	Dat is mooi. Het is geen vraag maar een opmerking die goed past in ons concept MJP.
268	15.	zienswijze	In paragraaf 8.4 van het huidige MJP is beschreven dat de handhaving op de bouwnorm voor bestaande bouw verbetering behoeft. Het is niet duidelijk of de tekst op pagina 34 van de kadernotitie daar nog steeds op doelt of dat de aandacht voornamelijk gericht is op de controle of voldaan is aan de aardbevingsnorm.
268	15.	antwoord	Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.3 Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH).
68	5.	zienswijze	graag toezegging NCG waardevermeerdering, niemand tussen wal en schip
68	5.	antwoord	NCG zegt toe dat de bewoners die, omdat de zij nog in het schadeproces zaten bij het CVW, niet voor 1 juli 2016 een aanvraag in konden dienen voor de oude regeling Waardevermeerdering, alsnog gebruik kunnen maken van de nieuwe regeling. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
102	6.	zienswijze	waardevermeerdering niet gekoppeld moet worden aan versterking, maar gerelateerd aan schade

102	6.	antwoord	Ter compensatie van aardbevingsschade komt een nieuwe regeling Waardevermeerdering als opvolger van de oude regeling waardevermeerdering. Het schadecompensatiebedrag moet ingezet worden voor verduurzamingsmaatregelen. Voor te versterken woningen wordt een nieuw instrument ontwikkeld, een regeling verduurzaming bij versterking. Zie hoofdstuk 5.1 Energie en hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
324	16.	zienswijze	U geeft aan dat de 'intentie is' dat niemand tussen wal en schip valt bij de nieuwe regeling Waardevermeerdering. Wij zijn van mening dat dit te vrijblijvend is en vragen om een verscherping zodat niemand tussen wal en schip zal vallen.
324	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 68.
329	16.	zienswijze	We zijn van mening dat waardevermeerdering niet gekoppeld moet worden aan alleen versterking met gerelateerd aan schade.
329	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 102.
264	14.	zienswijze	Waardevermeerdering niet koppelen aan versterking maar schade
264	14.	antwoord	Ter compensatie van aardbevingsschade komt een nieuwe regeling Waardevermeerdering als opvolger van de oude regeling waardevermeerdering. Het schadecompensatiebedrag moet ingezet worden voor verduurzamingsmaatregelen. Voor te versterken woningen wordt een nieuw instrument ontwikkeld, een regeling verduurzaming bij versterking. Zie hoofdstuk 5.1 Energie en hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
344	12.	zienswijze	Voor een compliance managementsysteem moet er vertrouwen zijn tussen de betrokken partijen. Hier moeten nog stappen in worden gezet.
344	12.	antwoord	Het besluit om naar een hoger niveau van compliance te gaan, moet op basis van verdiend vertrouwen gebeuren. Met andere woorden; CVW zal eerst moeten bewijzen dat het werk op een bepaald iveau is voorbereid en wordt uitgevoerd alvorens de bevoegde gezagen genegen zullen zijn om zelf minder diep te toetsen.
345	12.	zienswijze	Er is geen uitwerking van opkoop van panden die niet binnen 5 jaar aan de norm kunnen voldoen.
345	12.	antwoord	Die uitwerking is er inderdaad nog niet in dit concept MJP. Er is wel een passage opgenomen in hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht die hiermee te maken heeft. Daarin staat vermeld dat kaders zullen worden ontwikkeld om de afweging versterking-sloop/nieuwbouw te kunnen maken, dat er een methodiek voor BWT moet komen om te bepalen welke woningen niet voldoen aan de 10-4 en dat bij sloop/nieuwbouw de bewoner geen aanvullende kosten heeft voor de nieuwbouw van een vergelijkbare woning.
Leefbaarheid			
3	1.	zienswijze	Leefbaarheid: Hier is (nog) sprake van negen gemeenten. Wat gebeurt er als nog drie gemeenten toegevoegd worden? Worden dan de huidige beschikbare financiën verdeeld over 12 gemeenten in een groter gebied of (onze voorkeur) wordt het beschikbare bedrag verhoogd.
3	1.	antwoord	Nee, de huidige beschikbare financiën blijven beschikbaar voor de 9 gemeenten. Voor een eventuele uitbreiding zal het beschikbare bedrag moeten worden verhoogd. Zie hiervoor antwoord bij vraag 97.
97	6.	zienswijze	Uitbreiding naar G11/G12 staat erin. Dit moet dan ook betekenen dat het beschikbare budget ook wordt verhoogd. Anders betekent het dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de huidige gemeenten.
97	6.	antwoord	De stuurgroep leefbaarheid heeft conform dit standpunt geadviseerd aan de NCG. De NCG heeft dit advies overgenomen. De NCG gaat het gesprek aan met de akkoordpartners en de NAM om de mogelijkheid van aanvullende middelen te verkennen voor deze uitbreiding.
342	12.	zienswijze	Uitbreiding van het gebied moet gepaard gaan met aanvullende middelen.
342	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 97 en in hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.3 Leefbaarheid.
116	7.	zienswijze	Over de verdeling van de resterende middelen spoor 1 (herstructurering) staat genoemd dat nog herijkte criteria moeten worden opgesteld, waarbij leefbaarheid en aansluiting bij de realisatie van de doelen centraal wordt gesteld. Naar onze mening is dit iets wat iedere gemeente zelf kan beoordelen en geen aanvullend toetsingsinstrumentarium behoeft. De huidige verdelingssystematiek, een bedrag per inwoner met verantwoording achteraf, kan wat ons betreft voortgezet worden.
116	7.	antwoord	Niet opgenomen, nieuwe criteria worden al vastgesteld in 2016. Het beoogde resultaat is wel opgenomen in hoofdstuk 5.3 Leefbaarheid. De huidige verdelingssystematiek (een bedrag per inwoner plus een vast bedrag per gemeente) blijft gehanteerd. Ook in de huidige verdelingssystematiek is echter al sprake van een inhoudelijke toets van de ingediende plannen op basis van vastgestelde criteria door de Dialoogtafel. Deze toets werd en wordt uitgevoerd door de toetsingscommissie van spoor 1. Deze criteria zijn bijgesteld, zodat zij passen bij de aanpak en uitvoering van het meerjarenprogramma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen'.
144	9.	zienswijze	Wat ons betreft is de doelstelling leefbaarheid de volgende: de samenhang en samenwerking in het gebied. Het in hun kracht zetten van de inwoners en aansluiten bij de kracht van het gebied zodat de inwoners zich weer veilig voelen en met plezier wonen, werken en recreëren in de eigen leefomgeving en een positief toekomstperspectief hebben.

144	9.	antwoord	In de tekst over Leefbaarheid (5.3), onderdeel van hoofdstuk 5. Flankerend beleid, hebben we een concretere doelstelling voor het thema genoemd.
145	9.	zienswijze	Probeer het paraplubegrip 'leefbaarheid' in het MJP meer te specificeren en toe te schrijven naar concrete acties. Of positioneer de maatregelen Leefbaarheidsprogramma's, Sociale cohesie en Best Persons als 'aanvullende maatregelen versterken leefbaarheid'. Het paraplubegrip leefbaarheid werkt in alles in het MJP door.
145	9.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 144 en hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.3 Leefbaarheid.
146	9.	zienswijze	Maak duidelijk dat partijen uit de regio bijdragen aan voorstellen voor invulling van concrete maatregelen.
146	9.	antwoord	In het hoofdstuk leefbaarheid (5.3) wordt geconcretiseerd welke programma's vorm worden gegeven met maatschappelijke organisaties en voor welke doelgroepen.
148	9.	zienswijze	Betrek Economic Board Groningen bij het overleg over Kansrijk Groningen, in de volle breedte.
148	9.	antwoord	Niet opgenomen. De NCG heeft de Economic Board Groningen uitgenodigd om deel te nemen aan het overleg over de leefbaarheidsprogramma's onder het label 'Kansrijk Groningen', maar tot nog toe heeft de EBG hier geen gebruik van gemaakt. Zij zijn wel partner in één van de leefbaarheidsprogramma's, de realisatie van snel internet in de provincie Groningen.
149	9.	zienswijze	Reeds geagendeerd Stuurgroep Leefbaarheid: de besteding van de ongelabelde € 2,5 miljoen binnen spoor 2 (regionale programma's) van het leefbaarheidsprogramma. Voor de besteding hiervan kan gedacht worden aan de uitbreiding van één van de bestaande programma's of het opstarten van een aanvullend programma voor een thema waar momenteel nog geen aandacht voor is vanuit het leefbaarheidsprogramma. Dat we hier samen de juiste keuze in maken o.b.v. een volledig overzicht.
149	9.	antwoord	Niet opgenomen, maar de stuurgroep Leefbaarheid heeft over de invulling op 13 oktober een advies geformuleerd aan de NCG.
150	9.	zienswijze	De NCG stelt de inwoner centraal, betreft die in een vroeg stadium bij plannen en initiatieven.
150	9.	antwoord	Dit komt expliciet in diverse onderdelen van het concept MJP aan de orde.
151	9.	zienswijze	De NCG geeft het gebied een nieuw perspectief, rekening houdend met de sociale opgave in het gebied
151	9.	antwoord	Zie de onderdelen Leefbaarheid (5.3), Energie (5.1) en Economie (5.2) in hoofdstuk 5. Flankerend beleid.
152	9.	zienswijze	De inwoners hebben het gevoel dat hun opmerkingen ertoe doen en dat ze serieus genomen worden, dat er echt naar hen wordt geluisterd
152	9.	antwoord	Zie hoofdstuk: Voor we verder gaan.
153	9.	zienswijze	De NCG creëert randvoorwaarden zodat initiatieven worden gerealiseerd
153	9.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 150.
154	9.	zienswijze	De NCG inventariseert actief de behoeften van de inwoners
154	9.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 150.
158	9.	zienswijze	Vindt goede wegen voor de voortgang voor goede dorpse plannen ongeacht het tempo van de versterking.
158	9.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken, onderdeel 3.4. Wat gaan we doen in 2017 / Gebiedsgericht en Hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.3 Leefbaarheid.
160	9.	zienswijze	Het budget om alle problemen op te lossen en de leefbaarheidsgelden Kansrijk Groningen kent een beperking, zorg ervoor dat het zoveel mogelijk besteed wordt aan de uitvoering en niet aan het inrichten van processen of het opstellen van begroting/verantwoording en vraag dat ook niet van de inwoners.
160	9.	antwoord	Niet opgenomen. De NCG zet zich hiervoor in en probeert de uitvoeringskosten te minimaliseren. Wel vindt de NCG het belangrijk dat de middelen die ingezet worden op een juiste wijze worden besteed. Het opstellen van een begroting en het indienen van een verantwoording zijn daarvoor minimale randvoorwaarden die gehanteerd worden.
208	12.	zienswijze	brede inzetbaarheid van beschikbare middelen leefbaarheid, meer op behoefte i.p.v. algemene criteria
208	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 116.
209	12.	zienswijze	Leefbaarheidsprogramma 9 naar 11 of 12 ook meer budget nodig
209	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 97.
210	12.	zienswijze	Niet alleen inzetten op best persons, soms zijn deze er niet, kijk ook naar sociale vitaliteit trek daar samen in op
210	12.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken, onderdeel 3.4 Wat gaan we doen in 2017 / Gebiedsgericht en Hoofdstuk 5. Flankerend beleid, 5.3 Leefbaarheid. Daarnaast wordt voor sociale cohesie aansluiting gezocht bij de opgedane ervaringen in het DEAL project sociale vitaliteit.
236	14.	zienswijze	meer aandacht voor welbevinden en leefbaarheid
236	14.	antwoord	Welbevinden en leefbaarheid van de inwoners van het gebied staan centraal in de aanpak. Alle inspanningen zijn uiteindelijk daarop gericht. Komt in diverse onderdelen van het concept MJP aan de orde. Onderzoek van de RUG (Gronings Perspectief) en de effectmonitoring die gaat plaatsvinden moeten ons voeden met informatie in hoeverre we slagen in het verbeteren van het welbevinden en de leefbaarheid.

275	15.	zienswijze	Op pagina 26 van Kadernotitie wordt de geografische afbakening van het leefbaarheidsprogramma gekoppeld aan de Dialoogtafel. Feit is dat de geografische afbakening voortkomt uit de ondertekening van het Bestuursakkoord door de genoemde 9 gemeenten.
275	15.	antwoord	Overgenomen.
Onderwijs			
65	5.	zienswijze	Motivering van "het voorstel is dat de onderwijsinstellingen die buiten het prioritaire gebied liggen niet onder regie van de NCG worden versterkt".
65	5.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.9 Versterking specifiek: Onderwijs; 'De NCG realiseert zich dat tegen de grens van het aardbevingsgebied zoals deze binnen het scholenprogramma wordt gehanteerd, ook schoolgebouwen staan. Het gaat dan om schoolgebouwen binnen de gemeente Winsum, De Marne en Groningen. Deze schoolgebouwen vallen onder het reguliere versterkingsprogramma van de NCG. Indien het om nieuw te bouwen schoolgebouwen gaat, kan beroep worden gedaan op de nieuwbouwregeling van de NAM.
92	6.	zienswijze	Er staat: de inspecties worden.... Betekent dit dat deze nog niet zijn uitgevoerd in 2016?
92	6.	antwoord	Niet opgenomen. Dit is een fout in de tekst van de Kadernotitie. De inspecties van de 102 schoolgebouwen binnen het scholenprogramma zijn reeds in 2015 uitgevoerd.
110	7.	zienswijze	In het deel over scholen staat opgenomen dat de negen betrokken gemeenten garant staan voor eventuele extra kosten met betrekking tot oude gebouwen. Hierbij merken we op dat dit niet de formulering uit het Scholenprogramma is.
110	7.	antwoord	Niet opgenomen. Reactie: het betreft hier de kosten die gekoppeld zijn aan de sloop en herbestemming van een schoolgebouw waaraan de onderwijsfunctie wordt onttrokken i.v.m. nieuwbouw. In het rapport Investeren en Financiering Scholenprogramma d.d. 5 februari 2016 is aangegeven dat sloop of toevoeging van het terrein aan openbare of private ruimten een extra kostenpost met zich meebrengt. Dit is een kostenpost die voor rekening komt van de gemeenten.
111	7.	zienswijze	Tevens wijzen we u op het financieel verschil tussen kosten en opgetelde dekking voor het bouwkundig verstevigen en toekomst bestendig maken van de school - rijksmonument - de Regenboog in Bedum. In verband met onzekerheden kunnen wij voor de uiteindelijke kosten financieel niet op voorhand garant staan.
111	7.	antwoord	Niet opgenomen. Dit onderwerp is specifiek voor de gemeente Bedum en zal niet terug komen in het concept MJP.
231	13.	Verzoek	Eerste bestuurlijke afspraken maken over doelmatigheid dan pas vastgestelde kabinetsbijdrage
231	13.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.9 Versterking specifiek: Onderwijs. Er is een convenant opgesteld waarin afspraken zijn gemaakt m.b.t. de verdeling en uitkering van de rijksbijdrage over de gemeenten.
273	15.	zienswijze	Op pagina 10 van KN wordt gesproken over een budget dat NAM beschikbaar maakt voor scholen. De bijdrage van de NAM aan scholen is niet alleen gericht op nieuwbouw (bedrag vastgesteld), maar ook op tijdelijke scholen en op versterking van scholen (bedrag nog niet bekend).
273	15.	antwoord	Wel opgenomen in het concept MJP, althans dat de NAM in totaal 172,5 bijdraagt en dat door alle bijdrages (rijk, gemeenten en NAM) het mogelijk is om de schoolgebouwen te versterken en toekomstbestendig maken.
321	16.	zienswijze	U stelt voor om de versterkingsopgave van scholen die niet in het prioritaire gebied te versterken buiten uw regie om. Wij benadrukken het belang van een integrale en gezamenlijke aanpak. Wij doelen hierbij op de uitgangspunten van het Woon- en Leefbaarheidsplan
321	16.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.9 Versterking specifiek: Onderwijs. De NCG realiseert zich dat tegen de grens van het aardbevingsgebied zoals deze binnen het scholenprogramma wordt gehanteerd, ook schoolgebouwen staan. Het gaat dan om schoolgebouwen binnen de gemeente Winsum, De Marne en Groningen. Vooral nog vallen deze schoolgebouwen onder het reguliere versterkingsprogramma van de NCG.
Onderzoeken			
221	12.	zienswijze	goede afstemming, vooraf helder wat doel is
221	12.	antwoord	Zie voor antwoord het hoofdstuk 7. Onderzoeken, 7.4 Monitoring & voortgangsrapportages.
103	6.	zienswijze	planning opgenomen over de (uitkomsten van de) diverse onderzoeken.
103	6.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 7. Onderzoeken, is per onderzoeksthema voor 2017 een planning op hoofdlijnen aangegeven.
217	12.	zienswijze	onderzoek naar de gemeentelijke meerkosten in het sociaal domein
217	12.	antwoord	Niet specifiek opgenomen. Binnen de in 2017 uit te voeren kennistafels Leefbaarheid zal ruimte zijn voor definiëring van onderzoekopgaven op leefbaarheidsthema's. Hierin is ook ruimte om de behoefte aan een onderzoek naar de toegenomen aanspraak op het sociaal domein te definiëren
41	5.	zienswijze	Bovengrondse effect van gaswinning onvoldoende in ontwerp besluit
41	5.	antwoord	Niet opgenomen. Aangenomen voor kennisgeving. Het besluit instemming winningsplan is genomen door de minister van Economische Zaken. De minister weegt alle belangen af. De NCG heeft hier geen invloed op.

59	5.	zienswijze	Wij vragen de NCG om een procedure met de partijen vast te stellen rondom het vertalen van nieuwe kennis en inzichten naar uitvoeringsconsequenties
59	5.	antwoord	Twee keer per jaar, op 1 januari en op 1 juli, wordt op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen het beleid (zo nodig) aangepast Dit wordt in de bestuurlijke stuurgroep behandeld. Vervolgens worden de uitvoeringsconsequenties bepaald en ambtelijk besproken met de betreffende gemeenten. Hierna wordt dit behandeld in de bestuurlijke stuurgroep.
81	6.	zienswijze	Wij vragen de NCG om een procedure met de partijen vast te stellen rondom het vertalen van nieuwe kennis en inzichten naar uitvoeringsconsequenties
81	6.	antwoord	zie antwoord bij vraag 59
104	6.	zienswijze	Critical Review over woningmarktonderzoeken (nieuw?): maar waarom de RUG die zelf ook een van de onderzoeken heeft uitgevoerd?
104	6.	antwoord	In 2016 komt er een critical review over woningmarktonderzoeken. KADO (Kenniscentrum Aardbevingen en Duurzame Ontwikkeling), een kenniscentrum van RuG, organiseert deze critical review. KADO is onafhankelijk en heeft geen directe betrokkenheid gehad bij RuG-onderzoeken op het gebied van woningmarkt. KADO neemt deze wel mee in de critical review. In 2017 worden twee critical reviews uitgevoerd op andere onderwerpen, zie hoofdstuk 7. Onderzoeken, 7.3 Critical review en validaties.
247	14.	zienswijze	NCG een procedure vaststellen nieuwe kennis en inzichten naar uitvoeringsconsequenties
247	14.	antwoord	zie antwoord bij vraag 59
312	16.	zienswijze	Wij vragen u om een procedure met de partijen vast te stellen rondom het vertalen van nieuwe kennis en inzichten naar uitvoeringsconsequenties. De kadernota is onduidelijk over hoe wordt omgegaan met gewijzigde inzichten en wat er gebeurd als de nieuwe documenten langer op zich laten wachten.
312	16.	antwoord	zie antwoord bij vraag 59
330	16.	zienswijze	Wij zien graag een planning opgenomen over de (uitkomsten van de) diverse onderzoeken.
330	16.	antwoord	zie antwoord bij vraag 103
Positionering			
140	8.	zienswijze	Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor de daarop volgende zin waarin de preventieverplichting is weergegeven: "En daarnaast ook aansprakelijk en verantwoordelijk is voor het versterken van gebouwen..."
140	8.	antwoord	NAM blijft aansprakelijk. Bewoording in concept MJP is anders dan in Kadernotitie zodat dit niet verkeerd geïnterpreteerd kan worden. Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
302	16.	zienswijze	Aansprakelijkheid: wij constateren een aantal systeemfouten in het gehele dossier. De belangrijkste is de invloed van NAM. Wij blijven benoemen dat dit niet klopt. Met behoud van haar wettelijke aansprakelijkheid moet NAM meer op afstand komen.
302	16.	antwoord	De minister van Economische Zaken werkt momenteel aan de uitvoering van de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288).
338	12.	zienswijze	Schadeafhandeling moet onafhankelijker, o.a. via schadeprotocol en Handboek Aardbevings-schade. De rol van NAM moet worden beperkt.
338	12.	antwoord	Er wordt gewerkt aan wetsvoorstel om NCG in andere positie te brengen, ook t.o.v. NAM. NAM blijft aansprakelijk. Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld bij het kopje wetsvoorstel.
10	2.	zienswijze	Het herstel van vertrouwen blijft hierbij leidend en dat betekent - ook - de NAM zoveel mogelijk uit het systeem en een eenduidige besturingsstructuur met voor alle betrokkenen duidelijk formele posities.
10	2.	antwoord	De minister van Economische Zaken werkt momenteel aan voorstellen ten behoeve van de uitvoering van de motie Van Veldhoven. NAM is aansprakelijk voor de kosten van de schadeafhandeling, van de versterkingsopgave en van de uitvoering hiervan.
38	4.	zienswijze	In de praktijk lijkt de NCG de feitelijke bevoegdheden om het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen uit te voeren te ontberen. De gemeenteraad van Appingedam verkrijgt graag inzicht in de wijze waarop de NCG de Nederlandse Aardolie Maatschappij in de rol dwingt die het in dit dossier zou moeten hebben als veroorzaker van de schade.
38	4.	antwoord	De rolverdeling bij de uitvoering van het meerjarenprogramma is dat NAM aansprakelijk is voor de kosten van de schadeafhandeling, van de versterkingsopgave en van de uitvoering hiervan. Het CVW voert dit uit en de NCG voert hierop publieke regie. De minister van Economische Zaken werkt momenteel aan voorstellen ten behoeve van de uitvoering van de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288). Zie hoofdstuk: Voor we verder gaan en hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
45	5.	zienswijze	NAM geen inhoudelijke rol spelen, slechts als financier van de schadebetaling
45	5.	antwoord	De rolverdeling bij de uitvoering van het meerjarenprogramma is dat NAM aansprakelijk is voor de kosten van de schadeafhandeling, van de versterkingsopgave en van de uitvoering hiervan. Het CVW voert dit uit en de NCG voert hierop publieke regie. Deze rolverdeling is op dit moment vastgelegd in samenwerkingsafspraken tussen NAM, EZ en NCG. De minister van Economische Zaken werkt momenteel aan voorstellen ten behoeve van de uitvoering van de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288). Zie hoofdstuk: Voor we verder gaan en hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.

49	5.	zienswijze	Rol NCG, wat adviseert de NCG als regisseur, welke keuzes liggen er bij anderen
49	5.	antwoord	Zie het onderdeel wetsvoorstel in hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
51	5.	zienswijze	Wat betekent dit in het licht van het eerdere uitgangspunt dat alle moederorganisaties hun formele rollen, taken en bevoegdheden behouden? Hoe worden de moederorganisaties hierin betrokken? Wat betekent dit in het licht van de beleidskeuzes? Hoe gaat de NCG haar toezichhoudende rol op het CVW invullen?
51	5.	antwoord	Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld en hoofdstuk 8. Organisatie, sturing en financiën.
62	5.	zienswijze	betere toelichting rol NCG bij tot standkoming van de NPR
62	5.	antwoord	De NCG is opdrachtgever aan de NEN-commissie om de NPR te actualiseren. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
109	7.	verzoek	Met behoud van haar wettelijke aansprakelijkheid moet de NAM meer op afstand komen.
109	7.	antwoord	De minister van Economische Zaken werkt momenteel aan de uitvoering van de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288). Zie ook de antwoorden bij vraag 38 en 45.
141	8.	zienswijze	Dat EZ en de expliciet de NCG kiest voor een positionering waarbij de NAM de feitelijke schadeafhandeling en de verstergingsoperatie onder haar hoede neemt kan volgens de GBB niet als onderlegger gelden voor een MJP waarin "de bewoner centraal staat".
141	8.	antwoord	Zie antwoord vraag 38.
142	8.	zienswijze	De NCG zou zich in onze ogen bewust en expliciet moeten uitspreken voor een andere positionering!
142	8.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 38.
226	13.	zienswijze	Benadrukken rol NAM (aansprakelijk) en NCG (regierol)
226	13.	antwoord	Zie antwoord vraag 45.
234	14.	zienswijze	rol NCG niet scherp
234	14.	antwoord	Dit wordt meegenomen bij de actualisatie van het MJP. Zie ook reacties op de vragen 38 en 45.
237	14.	zienswijze	inperken van inhoudelijke rol van de NAM ten aanzien van schades en versterkingen, NAM aansprakelijk voor schades en versterkingen. Benieuwd naar voortgang
237	14.	antwoord	Dit wordt meegenomen bij de actualisatie van het MJP. Zie ook reacties op de vragen 38 en 45.
238	14.	zienswijze	Wat betekent dit in het licht van het eerdere uitgangspunt dat alle moederorganisaties hun formele rollen, taken en bevoegdheden behouden? Hoe worden de moederorganisaties hierin betrokken? Wat betekent dit in het licht van beleidskeuzes? Hoe gaat de NCG haar toezichhoudende rol op het CVW invullen? Graag willen wij met u in gesprek over deze vragen
238	14.	antwoord	Zie antwoord op vraag 51
248	14.	zienswijze	in het MJP duidelijk aangeven wat regierol is van NCG
248	14.	antwoord	Dit wordt meegenomen bij de actualisatie van het MJP. Zie ook reactie op vraag 45.
269	15.	zienswijze	Verduidelijking kadernotitie: op p. 11 wordt het begrip mijnbouwschade ontrafeld in bodemdaling en bodemtrilling. De Kadernotitie geeft niet aan hoe de rol is, nu en in de toekomst, van diverse partijen zoals Commissie Bodemdaling, NAM, NCG, Waterschappen en andere mijnbouwbedrijven.
269	15.	antwoord	Alle genoemde partijen hebben een eigen verantwoordelijkheid die wordt bepaald door het beschikbare relevante juridisch kader. In dit geval zal dit met name gedomineerd worden door de privaatrechtelijke aansprakelijkheid (conform BW en de Mijnbouwwet), maar ook door de verantwoordelijkheden die volgen uit de Waterwet en de bestaande overeenkomsten die gesloten zijn door partijen die deelnemen aan de Commissie Bodemdaling. Deze verantwoordelijkheidsverdeling is uiteraard niet statisch, maar ook in beweging door de beleidsontwikkeling die het Groningen-dossier doormaakt. Gevallen waar er sprake is van - naast aardbevingsschade - schade die veroorzaakt wordt door meerdere oorzaken waar een of meerdere partijen zoals hierboven genoemd aansprakelijk is of wordt gesteld, worden door de NCG als complex geval gezien. Dergelijke dossiers worden door de NCG in bemiddeling genomen. Op 12 oktober 2016 hebben de waterschappen aangegeven dat zij zich net als NAM in beginsel ook binden aan de uitspraken van de arbiter aardbevingsschade in voorkomende gevallen. Met de overige partijen voert de NCG momenteel gesprekken met als inzet dat zij zich ook in beginsel binden. Op termijn zou dit betekenen dat daar waar er samenloop is de NCG bemiddelt, er dus een loket ontstaat en de arbiter uitspraak kan doen.
297	16.	zienswijze	Wij vragen u om de rollen en verantwoordelijkheden helder te schetsen.
297	16.	antwoord	Dit wordt meegenomen bij de actualisatie van het MJP. Zie ook reacties op de vragen 38 en 45.
303	16.	zienswijze	Minister van EZ wil naar de bevoegdheden van de NCG kijken zodat een meer eigenstandige positie mogelijk is. Wat betekent dit in het licht van het eerdere uitgangspunt dat alle moederorganisaties... Blijven zij hun formele rollen, taken en bevoegdheden houden? Wat betekent dit in het licht van de gemaakte beleidskeuzes?
303	16.	antwoord	Zie antwoord vraag 51
315	16.	zienswijze	In het MJP dient uw rol bij de totstandkoming van de NPR beter toegelicht te worden.

315	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 62
328	16.	zienswijze	Wij zijn van mening dat in het gehele proces van beoordeling en -afhandeling moet de NAM geen inhoudelijke rol spelen, 'slechts' verantwoordelijk is voor de kosten van schadeafhandeling. De rol van de NAM zien wij graag omschreven in het MJP.
328	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 45.
333	15.	zienswijze	Er is een hernieuwde roep voor 'NAM op afstand'. De Samenwerkingsafspraken tussen NAM en NCG voorzien daar in. Voor wat betreft de versterkingsopgave heeft de NCG de regie en wat betreft schade-afhandeling heeft NAM geen bemoeienis met individuele dossiers. Die worden ofwel afgehandeld door CVW (reguliere schade) dan wel door NCG bemiddeld (complexe schades). Meer afstand door NAM en zeggenschap voor de regio is mogelijk indien de aansprakelijkheid en financiering daarbij wordt aangepast. Zolang dit niet gebeurt, is NAM aansprakelijk en zal NAM dus ook invulling geven aan die aansprakelijkheid en daarvoor geldende kaders. Dit geldt ook voor de NAM regelingen.
333	15.	antwoord	De rolverdeling bij de uitvoering van het meerjarenprogramma is dat NAM aansprakelijk is voor de kosten van de schadeafhandeling, van de versterkingsopgave en van de uitvoering hiervan. Het CVW voert dit uit en de NCG voert hierop publieke regie. De minister van Economische Zaken werkt momenteel aan voorstellen ten behoeve van de uitvoering van de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288). Zie hoofdstuk: Voor we verder gaan en hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld.
334	15.	zienswijze	NAM zal altijd voldoen aan haar aansprakelijkheden en gemaakte afspraken nakomen. Er kunnen echter op voorhand geen toezeggingen gedaan worden over eventuele aanvullende financiële bijdragen.
334	15.	antwoord	NAM is verplicht te voldoen aan de financiële verplichtingen die voortvloeien uit de wettelijke aansprakelijkheid.
337	15.	zienswijze	Leefbaarheid van de regio vraagt onder meer om een woningvoorraad die op orde is. Dit geldt voor de kwantiteit (krimp, groei) en kwaliteit (bouwvallen aanpakken, achterstallig onderhoud wegwerken, verscherpt handhavingsbeleid, fonds woononderhoud). Bij de kwaliteit spelen ook schadeherstel en versterken een rol. NCG zou samen met de lokale overheden die punten moeten aanpakken die snel en deugdelijk herstel (bijvoorbeeld bij bouwvallen, maar ook in meer algemene zin bij monumenten) in de weg staan. NAM kan dan haar bijdrage leveren vanuit haar aansprakelijkheid.
337	15.	antwoord	De gebiedsgerichte aanpak stelt de burger centraal en biedt de ruimte om naast de versterking ook andere opgaven te koppelen. Het maakt dus al onderdeel uit van het huidige en toekomstige concept MJP. Het spreekt voor zich dat NAM in dat kader ook wordt aangesproken op basis van haar wettelijke aansprakelijkheid.
Schadeherstel			
53	5.	zienswijze	Welke beleidskeuzes verwacht de NCG ten aanzien van de omkering van de bewijslast?
53	5.	antwoord	De wetsvoorstellen (met de nummers 34 390 en 34 041) over kort gezegd de omkering van de bewijslast zijn op dit moment (half oktober 2016) nog geen wet. Deze voorstellen zijn bij de Eerste Kamer ingediend. Het is dus afwachten of de wetsvoorstellen daadwerkelijk wet worden en zo ja, wat eventueel nog gewijzigd wordt. Vooruitlopend op deze wetsvoorstellen is de belangrijkste impact voor de NAM. Dit komt doordat de voorstellen o.a. inhouden als binnen het effectgebied van een mijnbouwwerk voor het winnen van gas uit het Groningenveld schade aan gebouwen en werken ontstaat, wordt vermoed dat die schade door de aanleg of de exploitatie van dat mijnbouwwerk veroorzaakt is. Medio september is in de Tweede Kamer aan de orde geweest dat zeer waarschijnlijk de bevoegdheden van de NCG verruimd zullen worden. De Minister van Economische Zaken werkt momenteel aan de uitvoering van de motie Van Veldhoven c.s. (nr. 33 529-288).
74	6.	zienswijze	Welke beleidskeuzes verwacht de NCG ten aanzien van de omkering van de bewijslast?
74	6.	antwoord	Zie antwoord vraag 53
241	14.	zienswijze	pleiten voor 1 loketgedachte
241	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 55.
242	14.	zienswijze	meer aandacht voor schadepreventie
242	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 11.
244	14.	zienswijze	Verbetering schadeherstel, uitwerking 1 loket gedachte, wat zijn consequenties onderbrengen bodemdaling bij NCG
244	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 11, 30 en 55.
11	2.	zienswijze	In het uitvoeringsprogramma expliciete aandacht voor: prioriteit voor schadeafhandeling (in de breedst mogelijke zin, inclusief de preventie ervan);

11	2.	antwoord	De Provincie Groningen beveelt aan dat er expliciete aandacht dient te zijn met betrekking tot de prioriteit voor schadeafhandeling in de breedst mogelijke zin van het woord. Het beperken van veiligheidsrisico's en het zoveel mogelijk beperken van schade zijn mede bepalend geweest voor het vaststellen van het niveau van de gaswinning. Op deze manier heeft het preventieve aspect een plaats gekregen in de besluitvorming. De NCG zal in ieder geval advies vragen aan de NEN-commissie over de plaats van 'schade' in de NPR. Met betrekking tot schadeherstel geeft de NCG in het concept MJP aan dat zij als doelstelling heeft het instellen van heldere regelingen voor eigenaren, bewoners en gebruikers en zorgen voor een snelle afhandeling. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4. Wat gaan we doen in 2017, Ontwikkeling van NPR; opdracht aan de NEN-commissie.
28	3.	zienswijze	inwoner centraal, dit houdt in: schades prioriteit geven in aanpak (1), nam geen inhoudelijke rol, meer op afstand, transparantie in planning, activiteiten en financiën (2) status karakteristieke panden (3)
28	3.	antwoord	Gemeente Eemshaven beveelt aan dat de inwoner centraal dient te staan. Met betrekking tot schadeherstel geeft de NCG in het concept MJP aan dat zij als doelstelling heeft het instellen van heldere regelingen voor eigenaren, bewoners en gebruikers en zorgen voor een snelle afhandeling. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, 2.1 Doelstelling en kaders.
29	4.	zienswijze	1. In de praktijk is op dit moment een ontwikkeling gaande, waarbij veel vaker dan voorheen wordt vastgesteld dat de gemelde schade geen wordt gedaan, geeft veel discussie.
29	4.	antwoord	De gemeente Appingedam merkt op dat volgens hen veel vaker dan voorheen wordt vastgesteld dat de bewoner niet de persoon is die de schade meldt. In de volgende herziening van het schadeprotocol, voorzien in 2017, wordt dit signaal betrokken.
30	4.	zienswijze	2. Schades aan bouwwerken kunnen in voorkomende gevallen een combinatie zijn van factoren. Hiertoe kunnen ook bodemdaling, fluctuaties in het grondwaterpeil en mijnbouw in de breedste zin van het woord worden gerekend.
30	4.	antwoord	De gemeente Appingedam merkt op dat schades aan bouwwerken in voorkomende gevallen een combinatie kunnen zijn van factoren bijvoorbeeld: bodemdaling, fluctuaties in het grondwaterpeil en mijnbouwactiviteiten. De NCG erkent dat er sprake kan zijn van cumulatie van verschillende soorten schades bij woningen. De NCG is opdrachtgever voor een onderzoek naar deze verschillende oorzaken voor schades aan woningen in Groningen, met als doel hierover meer helderheid te verschaffen. Afronding van dit onderzoek is voorzien rond de zomer van 2017. Daarnaast staat in het addendum op de samenwerkingsafspraken tussen NCG, NAM en EZ dat met verschillende partijen de mogelijkheid wordt onderzocht dat zij zich ook binden aan het oordeel van de arbiters. De waterschappen Noorderzijlvest en Hunze&Aa's hebben dit inmiddels gedaan in oktober 2016. Dit traject is in 2016 ingezet en zal in 2017 worden voortgezet. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, 2.2 Belangrijkste ontwikkelingen in 2016.
31	4.	zienswijze	3. CVW werkt aan de hand van een schadeprotocol aan de afhandeling van schademeldingen. In het protocol zijn termijnen benoemd waarbinnen afzonderlijke onderdelen van het protocol afgerond dienen te zijn.
31	4.	antwoord	De gemeente Appingedam merkt op dat de termijnen voor de afzonderlijke onderdelen die het CVW in haar protocol benoemd worden ook behaald dienen te worden. Het schadeprotocol wordt op dit moment onder regie van de NCG herzien en vastgesteld. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, 2.3.1 Reguliere schade.
32	4.	zienswijze	4. Het daadwerkelijke herstel van schade aan bouwwerken en het veiliger maken van bouwwerken is een arbeidsintensieve operatie, die door de lokale bouwnijverheid uitgevoerd zou moeten worden.
32	4.	antwoord	De gemeente Appingedam merkt op dat het schadeherstel door de lokale bouwnijverheid uitgevoerd zou moeten worden. Via de erkenningsregeling geeft CVW invulling aan de wens om bij voorkeur het schadeherstel en werkzaamheden t.b.v. bouwkundig versterken van woningen zoveel mogelijk door lokale ondernemers in de bouw te laten uitvoeren. Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld, bij het onderdeel missie, visie, doelen.
33	4.	zienswijze	5. Claimanten hebben vrijheid in de wijze waarop het herstel van de schade aan bouwwerken wordt uitgevoerd. Daarbij kan onder regie van CVW opdracht worden gegeven aan een aannemer, maar kan ook overgegaan worden tot uitkering van de schadevergoeding, waarna de claimant zelf opdracht geeft aan een (gecertificeerd) aannemer.
33	4.	antwoord	De gemeente Appingedam beveelt aan dat claimanten de vrijheid hebben in de wijze waarop het herstel van de schade aan bouwwerken wordt uitgevoerd. Binnen het huidige schadeprotocol kunnen bewoners zelf kiezen door wie de schade hersteld wordt. Dit kan door het CVW zelf, door een aannemer die door CVW erkend is. Een laatste mogelijkheid is dat de bewoner kiezen voor uitbetaling van het schadebedrag en zelf zorgdraagt voor het herstel van de schade. Dit is niet opgenomen in het concept MJP, valt binnen bestaande afspraken.
44	5.	zienswijze	snell en ruimhartig moet worden verholpen met processen die zo eenvoudig mogelijk zijn

44	5.	antwoord	De gemeente Groningen beveelt aan dat bewoners snel en ruimhartig moet worden verholpen met processen die zo eenvoudig mogelijk zijn. In het MJP heeft de NCG als doel gesteld om heldere regelingen in te stellen voor eigenaren, bewoners en gebruikers en zorg te dragen voor een snelle afhandeling. Daarnaast wordt onder regie van de NCG in 2017 het schadeprotocol herzien en door de NCG vastgesteld. In dit proces is betrokkenheid van zoveel mogelijk partijen het uitgangspunt. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel.
54	5.	zienswijze	meer prioriteit voor schades en schadepreventie
54	5.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 11.
55	5.	zienswijze	Concretere uitwerking van de 1-loket-gedachte.
55	5.	antwoord	De Gemeente Groningen geeft aan dat zij een concretere uitwerking wil zien van de 1-loketgedachte. De NCG is voor bewoners van Groningen het centrale aanspreekpunt voor vragen die zij hebben over mijnbouwschade en werkt daarbij vanuit de 1-loketgedachte. Het doel daarvan is dat door de komst van de NCG er één centraal meldpunt is dat bewoners helpt te ontzorgen. Naast persoonlijk contact zal relevante informatie ook via een website bekend gemaakt worden en zo toegankelijk mogelijk beschikbaar worden gesteld. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het in beeld brengen van de voorspelde en gemeten bodemdaling door mijnbouw en het seismisch risico daarvan voor een bepaald gebied, maar ook aan het verstrekken van informatie over grondwaterpeil(veranderingen) of autonome bodemdaling. Tevens zal een overzicht gegeven worden van de betrokken organisaties en hun verantwoordelijkheden, en zal informatie worden verstrekt over de geldende aansprakelijkheidsregelingen in geval van schade door bodembeweging. Wanneer er bij een schademelding geconstateerd wordt dat er sprake is van een meervoudige schade-oorzaak (zoals bijvoorbeeld aardbevingsschade en bodemdaling) wordt deze schademelding als een complexe schademelding aangemerkt. In dat geval krijgt de bewoner een casemanager toegewezen die in overleg met de bewoner en betrokken partijen zal bemiddelen om tot een door alle partijen gedragen oplossing te komen. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, 2.3 Wat gaan we doen in 2017? Reguliere schade en Kamerbrief "mijnbouwloket" d.d. 24 juni 2016.
76	6.	zienswijze	verwacht een betere schadeafhandeling
76	6.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 44.
77	6.	zienswijze	Concretere uitwerking van de 1-loket-gedachte.
77	6.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 55.
101	6.	zienswijze	Wij zijn van mening dat in het gehele proces van beoordeling en -afhandeling moet de NAM geen inhoudelijke rol spelen, slechts als financier van de redelijke meerkosten. Dit zien wij graag bevestigd in het MJP.
101	6.	antwoord	Zie hoofdstuk: Voor we verder gaan.
112	7.	zienswijze	In de kadernotitie wordt de term 'mijnbouwschade' gehanteerd. Wij juichen dat toe omdat nu ook bodemdaling als gevolg van gaswinning wordt benoemd. Dit geldt trouwens ook voor de effecten van waterpeil beïnvloeding.
112	7.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 30.
113	7.	zienswijze	Niet benoemd maar wel vallend onder mijnbouwschade zijn schades door zetting ten gevolge van aardgaswinning. Wij merken in de praktijk dat veel schade veroorzaakt wordt door (ongelijkmatige) zetting van de bodem; hier is een directe relatie met de aardgaswinning.
113	7.	antwoord	De NCG herkent dat er sprake kan zijn van cumulatie van verschillende soorten schades bij woningen. De NCG is opdrachtgever voor een onderzoek naar deze verschillende oorzaken voor schades aan woningen in Groningen, met als doel hier meer helderheid over te verschaffen. Afronding van dit onderzoek is voorzien rond de zomer van 2017.
114	7.	zienswijze	N naast schadeherstel, versterking en verduurzaming, zou ook schadepreventie benoemd moeten worden.
114	7.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 11.
137	8.	zienswijze	N.a.v. Kadernotitie, pagina 9, punt 2: hier is geformuleerd "[schade wordt] verholpen". Bedoeld is uiteraard "vergoed". Vergoeden is conform het BW (schade dient vergoed te worden).
137	8.	antwoord	De GBB merkt op dat in de kadernotitie wordt gesproken over schade die dient te worden "vergoed" in plaats van "verholpen", zoals is geformuleerd op pagina 9, punt 2. Te allen tijde geldt dat de NAM aansprakelijk is als veroorzaker van de schade en deze, wanneer de bewoner hiertoe kiest, dient te vergoeden.
138	8.	zienswijze	In het algemeen is verhelpen geen rationele keuze voor bewoners: scheuren dichtsmen en wachten op de volgende scheur is immers verspilling van geld – men gaat ook geen huis schilderen dat volgend jaar wordt afgebroken.

138	8.	antwoord	De GBB merkt op dat in het algemeen verhelpen van schade geen rationele keuze is voor bewoners. Wanneer het herstel door het CVW wordt uitgevoerd, vindt dit op een wijze plaats waardoor de oorspronkelijke plaats beter bestand wordt tegen schade dan voordat de schade wordt gehanteerd. Tegelijkertijd hebben bewoners de keuze om het schadebedrag uit te laten keren. Gedurende het gehele proces worden bewoners door CVW zo goed mogelijk begeleid om tot een weloverwogen keuze te komen. In de gebiedsgerichte aanpak worden schadeherstel en versterken waar mogelijk gecombineerd. Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld, onderdeel Schadepreventie en in hoofdstuk 3. Versterken
139	8.	zienswijze	Ook hier wordt eenzelfde misvatting geventileerd. Er staat "leidend is dat de NAM als veroorzaker van schade aansprakelijk en verantwoordelijk is voor afhandeling van schade". Deze bewoording is tegenwettelijk. De veroorzaker van schade is aansprakelijk en verantwoordelijk voor de schade en moet deze vergoeden. Nergens staat in de wet dat de schadeveroorzaker de schade ook moet afhandelen.
139	8.	antwoord	Deze constatering is juist. Zie hoofdstuk 1. Opdracht, doelstellingen en speelveld, onderdeel Wetsvoorstel.
186	12.	zienswijze	Schadeafhandeling gaat nog niet naar wens
186	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 44.
187	12.	zienswijze	onderzoek schadebeperking en -preventie nu al opnemen in MJP
187	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 11.
306	16.	zienswijze	Wij verwachten in het MJP een heldere uitwerking van de verbreding naar mijnschade in beleidsvoornemens bijvoorbeeld ten aanzien van het werkgebied van de NCG en de realisatie met versterkingen.
306	16.	antwoord	De gemeente Delfzijl verwacht in het geactualiseerde MJP een heldere uitwerking van de verbreding naar het begrip mijnbouwschade. In reactie op vragen vanuit de Tweede Kamer over het gebruik van de termen aardbevingschade, mijnbouwschade en schade door bodembeweging heeft de minister van EZ aangegeven dat in het Burgerlijk Wetboek (art. 6:177 BW) wordt gesproken over schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. In de actualisatie van het Meerjarenprogramma wordt de term 'schade door bodembeweging (als gevolg van de gaswinning)' gehanteerd. De minister heeft met NAM en NCG een samenwerkingsovereenkomst gesloten om de uitvoering van de voorstellen uit het concept MJP mogelijk te maken (Kamerstuk 33 529 nr. 248). Deze overeenkomst ziet onder andere toe op schadeafhandeling in verband met aardbevingen en de uitvoering daarvan door Centrum Veilig Wonen (CVW). Deze afspraken gaan ook in op de Arbitrer Aardbevingschade. NCG en NAM hebben afspraken gemaakt over welk proces moet worden doorlopen om ook bodemdaling onder het werkgebied van de NCG en de Arbiters te brengen.
117	8.	zienswijze	Komt van de arbiter. Dat lijkt positief, zie hierboven.
117	8.	antwoord	De Groninger Bodembeweging geeft aan dat zij de komst van de Arbitrer als positief beschouwt. NCG monitort de voortgang van de Arbitrer en zal in 2017 een evaluatie op de Arbitrer uitvoeren. Indien daaruit aanbevelingen volgen zal door de NCG op de nodige maatregelen worden bezien. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, 2.3 Wat gaan we doen in 2017? onderdeel Arbitrer Aardbevingschade.
118	8.	zienswijze	Actualisatie van het schadeprotocol. Zoals bekend is de GBB (net als het Gasberaad) uit dit adviesproces gestapt. Kort gezegd: het schadeprotocol is een NAM protocol, meepraten met de NCG is zinloos als de NCG ook niet meer is dan een adviseur richting de NAM, en de NAM haar eigen weg gaat.
118	8.	antwoord	De GBB geeft aan dat volgens haar meepraten met een aanpassing van het schadeprotocol zinloos is. De NCG heeft aangegeven dat de herziening van het schadeprotocol gefaseerd plaats zou vinden. Afsproken is met maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroepen dat fase 1 van de herziening gericht was op de verwerking van de afspraken uit het concept-MJP en de aanbevelingen die afkomstig waren uit het onderzoek van Lysias. Op dit moment worden de wijzigingen als gevolg van fase 1 afgerond. In de tweede fase is afgesproken dat meer fundamentele wijzigingen doorgevoerd zullen worden. In 2017 wil de NCG met zoveel mogelijk partijen de herziening van het schadeprotocol vormgeven. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel.
119	8.	zienswijze	De NAM traint het aanpassen van het schadeprotocol. De Lysias en APE-aanbevelingen hadden al jaren geleden verwerkt kunnen worden. De NCG gaat mee, of moet kennelijk meegaan, in de vertragingstechnieken van de NAM, en pakt niet door, neemt te weinig initiatief. Sterker nog, de NCG gaat met dit verhaal "de boer op" naar de bewoners!
119	8.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 118.
120	8.	zienswijze	De NAM "verzint" zomaar een aangepast schadeprotocol voor buiten de contouren. Bewoners hebben geen enkele inspraak in deze nieuwe aanpak. De NCG kijkt "lijdzaam" toe en doet niets.

120	8.	antwoord	De GBB merkt op dat er een aangepast schadeprotocol wordt geformuleerd voor bewoners buiten de contour en dat de bewoners geen inspraak hebben op deze nieuwe aanpak. Het CVW start in de gebieden die zijn onderzocht door Arcadis met een proef waarbij de huidige schademeldingen in het betreffende gebied met een gerichte aanpak worden afgehandeld. Bij deze methode wordt niet alleen gekeken of aardbevingen de oorzaak zijn, maar wordt ook aandacht besteed aan andere oorzaken en de samenhang daartussen. In deze nieuwe aanpak wordt de schade opgenomen en voorgelegd aan een panel van experts. De beoordeling van de experts legt het CVW in een rapportage aan de bewoners voor met een voorstel voor afhandeling. In dit proces bestaat ook de mogelijkheid voor de bewoner om een second opinion aan te vragen en de Arbitrer Aardbevingschade in te schakelen. Deze proef wordt nauw gemonitord door een begeleidingscommissie waar vertegenwoordigers van verschillende partijen aan deelnemen. Zie Kamervragen d.d. 9 september 2016; Beantwoording vragen over validatieonderzoek schadegevallen buiten de contour. De nieuwe aanpak is afgestemd met de NCG, zie hoofdstuk: Voor we verder gaan.
121	8.	zienswijze	De NAM gooit Vergnes eruit. De bewoners wordt een NIVRE-gecertificeerd contra-expertise ontnomen, dat bekend staat om zijn rechte rug en inzet voor de belangen van bewoners (waar veel andere contraexperts meegaan in "handjeklap"). De NCG kijkt "lijdzzaam" toe en doet niets.
121	8.	antwoord	De GBB merkt op dat de samenwerking tussen NAM en een contra-expert is geweigerd. Het betreft een samenwerkingsrelatie tussen twee private partijen waar de overheid geen partij in is en niet zonder meer in kan treden. Desalniettemin heeft de NCG NAM bevestigd over de situatie. NAM heeft vastgesteld dat er, in vergelijking met andere contra-expertisebureaus, over de werkzaamheden van Vergnes Expertise BV er een relatief groot aantal klachten is. Dit betreft vooral klachten over de doorlooptijden en de kwaliteit van de contra-expertiserapporten. Daarop is met Vergnes een verbetertraject gestart. NAM heeft tijdens dit traject geen verbeteringen kunnen constateren. Daarop heeft NAM besloten met ingang van 1 september 2016 nieuwe contra-expertises van Vergnes niet langer te vergoeden. De NCG signaleert een behoefte naar kwaliteitseisen voor eerstelijns-experts en contra-experts en wensen ten aanzien van de inhoud van de schaderapporten. Hierin klinkt ook de roep om onafhankelijke vaststelling van deze kwaliteitseisen. NCG wil deze kwaliteitseisen laten ontwikkelen en zal hiertoe een partij zoeken die ter zake kundig is. NCG stelt deze eisen vervolgens vast. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, onderdeel 2.3.1 Reguliere schade.
122	8.	zienswijze	De uitschakeling van Vergnes betekent dat bewoners aan de (regelmatig: flut-) rapporten van de eerstelijnsbureau's van CVW overgeleverd zijn - die niet NIVRE gecertificeerd zijn. Ook dit wordt door de NCG "lijdzzaam" geduld, hij stelt geen kritische vragen, komt niet op voor de bewoner.
122	8.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 121.
124	8.	zienswijze	Opkoop en afbraak panden al of niet met herbouw. Ook hier maakt de NAM de dienst uit en worden, onder het mom van "maatwerk", mensen geheel verschillend behandeld. De gemiddelde bewoner is zich er zeer wel van bewust dat hoger opgeleide, beter bekende, of welbespraakte bewoners, gemiddeld een veel betere behandeling krijgen.
124	8.	antwoord	De GBB merkt op dat mensen als gevolg van het leveren van maatwerk een ongelijke behandeling geboden krijgen. Wanneer wordt vastgesteld dat een snelle oplossing niet haalbaar is, dan wordt de behandeling van die schademelding overgedragen aan de NCG. De bewoner krijgt in dat geval een casemanager toegewezen, die in bemiddeling op zoek gaat naar een oplossing met alle betrokkenen en de verhouding tussen alle betrokkenen in balans probeert te brengen. De casemanager doet namens de NCG een voorstel. Als het voorstel aanvaardbaar is voor alle betrokkenen, dan kan het worden afgewikkeld. Als dat niet zo is, dan kan ook hier de zaak voorgelegd worden aan de Arbitrer Aardbevingschade. Te allen tijde is bij iedere stap instemming van de bewoner nodig. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel.
125	8.	zienswijze	Ook hier geldt: de schadeveroorzaker, de NAM stelt de spelregels vast, en gaat naar eigen believen met de bewoner om. De NCG kijkt "lijdzzaam" toe.
125	8.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 118 en 121.
126	8.	zienswijze	Hopelijk kan de NCG met de komst van de complexe gevallen per 1 september 2016 naar de NCG hier een meer uniforme behandeling bewerkstelligen.
126	8.	antwoord	Voor complexe schade is een uniforme werkwijze opgesteld die ook gedeeld is met de stuurgroepen. Uitkomsten van bemiddeling door NCG leidt gezien het unieke karakter van cases vaak tot unieke uitkomsten. Zie hoofdstuk 2. Schadeherstel, onderdeel processen schadeafhandeling in 2.1.
75	6.	zienswijze	Wij willen dat de eerdere drieslag (schadeafhandeling, versterking en verduurzaming/flankerend beleid) moet worden uitgebreid met schadepreventie. Wat betekent dit voor het MJP? Wat betekent dit voor de rol van de NCG, CVW en de NAM?
75	6.	antwoord	Zie voor antwoord vraag 11.
Versterken			
200	12.	zienswijze	Heft in Eigen Hand pleiten we voor de evaluaties tijdens de uitvoering

200	12.	antwoord	De pilot Heft in eigen Hand wordt in 2017 geëvalueerd. Een tussentijdse evaluatie kan positief bijdragen aan de resultaten en de mogelijkheden voor het uitvoeren van een dergelijke evaluatie zullen daarom worden onderzocht.
252	14.	zienswijze	wat gebeurt met uitkomsten onderzoeken in aanpak (meerlaagse bouw, hoog risicobouwelementen, gebouwen waar veel mensen samenkomen en kritische infrastructuur)
252	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 64 en 246.
304	16.	zienswijze	Wij vragen u om meer transparantie zodat wij kunnen meedenken in het maken van strategische keuzes (prioritering).
304	16.	antwoord	Opgenomen: de invulling van de gebiedsgerichte aanpak wordt in nauw overleg met de betreffende gemeente gedaan. Zie hoofdstuk 3. Versterken.
2	1.	zienswijze	Versterking: wat gaan we doen? Is teveel knip- en plakwerk en daardoor een verwarrend stuk waarin twee verschillende onderwerpen door elkaar lopen. Verduidelijken, Splitsen, apart behandelen en beter formuleren.
2	1.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.11 Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden en hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.2 Ruimtelijke kwaliteit.
25	3.	zienswijze	no-regret benadering kan college zich voorstellen
25	3.	antwoord	Opgenomen: prioritering No-regret aanpak langs 4 lijnen blijft gehandhaafd. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.2 Doelstelling en kaders & 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
26	3.	zienswijze	grote zorgen over inspectieprogramma en vertraging hierin, ook duidelijk gemaakt in andere brief, niet goed voor vertrouwen inwoners
26	3.	antwoord	Opgenomen: Voorstel wordt gedaan om tot versnelling te komen middels eenvoudiger rekenmethoden en toepassing van Deskundigen Oordeel. Doelstelling 5.000 oordelen voor woningen per jaar. Daardoor binnen 5 jaar alle woningen beoordeeld binnen 0,2g-contour (KNMI-kaart oktober 2015). Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017 & Hoofdstuk: Voor we verder gaan.
27	3.	zienswijze	capaciteitsuitbreiding voor inspectieprogramma's
27	3.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26.
57	5.	zienswijze	NCG het NAM voorstel over prioritering z.s.m. openbaar te maken, zodat een ieder er kennis kan van nemen
57	5.	antwoord	Overgenomen: Vanuit het Winningsbesluit is NAM verplicht om prioriteringsadviezen te geven. Deze heeft de NCG ontvangen en deze is openbaar, de MS en BS zullen een exemplaar ontvangen. Er is een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd op het voorstel. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
58	5.	zienswijze	NCG in het geactualiseerde MJP meer duidelijkheid te geven de prioritering
58	5.	antwoord	Overgenomen: de prioriteringssystematieken worden nader toegelicht. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
60	5.	zienswijze	Wij adviseren de NCG in het MJP aan te geven hoe de regierol ten aanzien van de versterking verstevigd kan worden
60	5.	antwoord	Overgenomen: de rollen worden nader toegelicht. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
61	5.	zienswijze	verwachting dat engineeringcapaciteit wordt vergroot
61	5.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26.
63	5.	zienswijze	MJP meer duidelijkheid wordt gegeven over het programma Verhoogd Risicoprofiel: welke type gebouwen, welke locaties, doorlooptijden.
63	5.	antwoord	Opgenomen: Er is inmiddels een Inspectie & Engineeringsprogramma gestart inzake Meerlaagse bouw. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.3 Belangrijkste ontwikkelingen en lessen van 2016 & 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
78	6.	zienswijze	Voldoende betrokken willen worden bij prioritering versterken
78	6.	antwoord	Opgenomen: de gemeenten worden bij de invulling van Inspectie & Engineeringsprogramma's nauw betrokken. Zie hoofdstuk 3. Versterken.
79	6.	zienswijze	Wat is het NAM-voorstel aan de NCG over prioritering?
79	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 57.
80	6.	zienswijze	Wij vragen de NCG in het geactualiseerde MJP meer duidelijkheid te geven de prioritering
80	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 58.
83	6.	zienswijze	Wij adviseren de NCG in het MJP aan te geven hoe de regierol ten aanzien van de versterking verstevigd kan worden.
83	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 60.
84	6.	zienswijze	Er staat geschreven dat de omvang van het programma grotendeels afhankelijk zal zijn van de beschikbare engineeringcapaciteit. Wij verwachten in het MJP een voorstel om de engineeringcapaciteit te vergroten, danwel een prioritering binnen de beschikbare capaciteit
84	6.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26.
85	6.	zienswijze	In het MJP moet de rol van de NCG is bij de totstandkoming van de NPR beter toegelicht worden
85	6.	antwoord	Opgenomen: de NCG is opdrachtgever aan de NEN-commissie om de NPR te actualiseren. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.

168	9.	zienswijze	Wij dringen er op aan de veranderende en in te schatten toekomstige programmatische vraag naar woningen als kader op te nemen in de versterkingsprogramma's, om te beginnen in die van de stroomversnellingsaanpak.
168	9.	antwoord	Koppeling met de krimpaanpak van de gemeenten in het gebied moet gemaakt worden. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.5 Versterking specifiek: Wonen.
188	12.	zienswijze	prioriteringsvoorstel van de NAM niet bekend
188	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 57.
192	12.	zienswijze	Programma afronden in verschillende fases
192	12.	antwoord	Opgenomen: Ronde 1 wordt in 2 fases afgerond. De tweede fase kent een doorlooptijd van 18 maanden, die deels overlapt met de doorlooptijd van fase 1. Ook Ronde 2 wordt geknipt in fases. Over het invullen van een eventuele derde ronde worden geen verwachtingen gewekt. Met een planning van 5.000 woningen in het I&E-programma is het niet waarschijnlijk dat er ruimte beschikbaar komt qua capaciteit. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
194	12.	zienswijze	Inspectie- en engineeringstrajecten niet nogmaals op de nieuwe NPR worden doorberekend om voortgang te behouden, tenzij de risico's toegenomen zijn
194	12.	antwoord	Opgenomen: referentiekaders worden 2 x per jaar vastgeklikt, er gelden geen tussentijdse beleidswijzigingen. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
199	12.	zienswijze	voor ronde 1/fase 2 en ronde 2/fase 1 prioriteit wat betreft capaciteit, goede verhouding met programma Verhoogd Risicoprofiel en inspectie en engineering
199	12.	antwoord	Opgenomen: ronde 1 wordt in 2 fases afgerond. De tweede fase kent een doorlooptijd van 18 maanden, die deels overlapt met de doorlooptijd van fase 1. Ook Ronde 2 wordt geknipt in fases. Een programma voor Verhoogd risicoprofiel is vertaald als een I&E-programma voor de (lage categorie van) meerlaagse bouw. Deze is in een gebiedsgerichte aanpak uitgewerkt. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
274	15.	zienswijze	Het prioriteringsvoorstel waarover wordt gesproken op pagina 16 van Kadernotitie is nog niet definitief.
274	15.	antwoord	Opgenomen: de status van materiaal wordt vermeld in het concept MJP. Zie hoofdstuk 3. Versterken.
310	16.	zienswijze	Wij vragen u in het geactualiseerde MJP duidelijkheid te geven over de prioritering: welke type gebouwen, in welke gebieden, en aan te geven op welke grond activiteiten nodig zijn.
310	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 246.
311	16.	zienswijze	Graag krijgen wij inzicht in het NAM-voorstel prioritering. Wij zijn niet op de hoogte van dit document
311	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 57.
313	16.	zienswijze	Wij adviseren u in het MJP aan te geven hoe de regierol ten aanzien van de versterking verstevigd kan worden. NAM bepaalt nu de methode van inspecteren en engineeren en de feitelijke versterking.
313	16.	antwoord	zie antwoord bij vraag 60.
314	16.	zienswijze	Wij verwachten in het MJP een voorstel om de engineeringcapaciteit te vergroten en een concrete prioritering binnen de beschikbare capaciteit.
314	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26.
332	15.	zienswijze	Veiligheid staat voor NAM voorop. We onderschrijven daarom het uitgangspunt van de NCG dat "de activiteiten van de NCG gericht blijven op het zorgen dat zo veel mensen zo snel mogelijk veilig wonen." Dit betekent dat prioritering van de inspectie en versterkingswerkzaamheden van de NCG, op zich en in verhouding tot de andere opgaven, primair door veiligheid worden gedreven.
332	15.	antwoord	De prioritering van NCG is risico gebaseerd. De uitvoering van de versterkingsoperatie is gebiedsgericht. Dit betekent dat niet uitsluitend panden worden aangepakt die het hoogste risico kennen, maar dat er gestart wordt daar waar het risico het hoogst is.
335	15.	zienswijze	Er is een duidelijke wens uit de regio dat bewoners willen weten of zij veilig wonen. Het inspectie en versterkingsprogramma is hierop gericht. Dit is een grote opgave die niet zomaar is afgerond. Het programma moet in overeenstemming zijn met de beschikbare (reken)capaciteit en rekening houden met de wensen van de bewoners. Een no-regret aanpak, mits duidelijk afgebakend, zorgt ervoor dat die bewoners geholpen worden waar dat het hardst nodig is.
335	15.	antwoord	Door toepassing van het Deskundigen Oordeel kunnen sneller meer beoordelingen plaatsvinden, waardoor bewoners sneller weten of hun woning versterkt moet worden of niet en dat ook sneller met de daadwerkelijke uitvoering van versterkingsmaatregelen wordt begonnen.

336	15.	zienswijze	Het blijft van belang dat het MJP voldoende aandacht besteedt aan de zich ontwikkelende kennis en het feit dat op onregelmatige momenten nieuwe inzichten ter beschikking komen. Daarom is NAM met de NCG van mening dat het gewenst is om elk half jaar te bezien welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan en wat dat betekent voor de werkzaamheden in de toekomst. Dit moet op dusdanige manier gebeuren dat het recht doet aan alle belanghebbenden. Een concreet voorbeeld hiervan is de herziening van de NPR. Voor eventuele grote versterkingen in de infrastructuur of industrie zal altijd zo veel mogelijk de laatste kennis moeten worden gebruikt. In het kader van de kennisontwikkeling is NAM bijvoorbeeld blij met de ontwikkeling van de beide kennisplatforms en de snel groeiende praktijkkennis in de schade- en versterkingstrajecten.
336	15.	antwoord	Voor de verdere ontwikkeling van de NPR 9998 is door de NCG inmiddels opdracht gegeven aan de NEN-commissie. Voor infra en chemie worden afspraken gemaakt.
34	4.	zienswijze	1. De ambitie om snelheid te maken bij het versterken van bouwwerken wordt uitgesproken, maar is in de praktijk niet in diezelfde mate zichtbaar.
34	4.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26.
35	4.	zienswijze	2. De versterking van bouwwerken krijgt binnen verschillende thematisch opgezette programma's vorm. Hierbij is er bijvoorbeeld gekozen voor aanpakken op basis van sectoren (onderwijs), eigendomssituaties (corporaties), risicoprofielen (meerlaagse bouw) en ligging (gebiedsgerichte aanpak in stads- en dorpscentra en woongebieden).
35	4.	antwoord	Opgenomen: de prioriteringssystematiek wordt toegelicht. Evenals de no-regret-aanpak. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.2 Doelstelling en kaders & 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
36	4.	zienswijze	3. Inwoners van de regio tasten in het duister over de wijze waarop de volgorde van het versterken van bouwwerken wordt bepaald en welke uitgangspunten hierin bepalend zijn.
36	4.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 35.
42	5.	zienswijze	wat betekent No-Regret benadering voor mogelijk mindere inzet in Groningen en hoe past dit in 5 jaar benadering norm voor aardbevingsbestendige bouw
42	5.	antwoord	Opgenomen: binnen 5 jaren worden alle woningen binnen 0,2g-contour geïnspecteerd en beoordeeld of deze versterkt moeten worden of niet. Dit is haalbaar met in acht nemen van de voorgestelde versnellingsmethoden van eenvoudigere rekenmethoden en de toepassing van het Deskundigen Oordeel. In het systeem moet flexibiliteit worden ingebracht voor mocht blijken dat buiten de 0,2g-contour voor bepaalde typologieën onevenredig verhoogd risico hebben. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017 & hoofdstuk: Voor we verder gaan.
245	14.	zienswijze	Advies: NAM voorstel over prioritering openbaar maken
245	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 57.
246	14.	zienswijze	Het NCG wordt gevraagd meer duidelijkheid te geven over prioritering (type, gebieden, activiteiten)
246	14.	antwoord	Opgenomen: de prioriteringssystematieken worden nader toegelicht. Echter het is (nog) niet mogelijk om een integrale afweging te maken aangezien er onvoldoende data beschikbaar is (zoals fragility curves voor bepaalde CC2/CC3-gebouwen). Daardoor zijn er 3 categorieën. Er is een vertaling gemaakt naar I&E-programma's. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
249	14.	zienswijze	te komen met voorstel om engineeringcapaciteit te vergroten danwel prioritering beschikbare capaciteit
249	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 26.
253	14.	zienswijze	andere benadering van versterking gewenst
253	14.	antwoord	Opgenomen: de NEN-cie wordt gevraagd om te adviseren inzake mogelijkheden voorkomen van andere schadeniveaus in te vullen dan Near Collapse. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
127	8.	zienswijze	Aanpak corporatiewoningen. Positief, zie hiervoor, hier gebeurt tenminste wat!
127	8.	antwoord	De uitvoering van corporatiewoningen valt deels (<0,2-contour KNMI-kaart okt 2015) binnen de no regret-aanpak: continuïteit. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.5 Versterking specifiek: Wonen.
128	8.	zienswijze	Aanpak versteviging algemeen. De strategie van binnen naar buiten werken en "no regret" waarderen we en lijkt logisch, maar is tot op heden vooral op papier gerealiseerd. Daarbij komt dat de kaders die daarvoor gesteld worden, zoals Meijdam, KNMI-kaarten, NPR, SBR, enzovoort steeds opnieuw onderwerp van onderzoek zijn, weer bijgesteld worden (overigens merkwaaardigerwijs steeds "naar beneden"), en de NCG "lijdzzaam" daar de plannen dan weer op aanpast. Gevolg is dat veel bewoners het spoor allang bijster zijn. Er was in maart 2016 een bijeenkomst in allerlei plaatsen, de bewoner wacht op de volgende actie, maar een half jaar later is er bij velen nog niets gebeurd.

128	8.	antwoord	Referentiekaders worden 2 x per jaar vastgeklikt, er gelden geen tussentijdse beleidswijzigingen. Inspectie & Engineeringsprogramma's zijn inmiddels gestart waarbij de bewoner/eigenaar centraal staat, dus het tempo ook voor een deel bepaalt. De programma's krijgen opvolging door uitvoering. Daarnaast worden nieuwe programma's opgestart. Zie hoofdstuk 3 Versterken & hoofdstuk: Voor we verder gaan.
129	8.	zienswijze	Met de komst van de NCG kwam er momentum in de verstevigingsoperatie. Deze is inmiddels helemaal weggeëbd. De NCG zou de regie voeren. Het kan best zijn dat er inderdaad een regisseur is, maar de bewoners ervaren nog niets dat lijkt op een filmvoorstelling of toneeluitvoering.
129	8.	antwoord	Inspectie & Engineeringsprogramma's zijn inmiddels gestart waarbij de bewoner/eigenaar centraal staat, dus het tempo ook voor een deel bepaalt. De programma's krijgen opvolging door uitvoering. Daarnaast worden nieuwe programma's opgestart. Er worden voorstellen gedaan om te komen tot versnelling met o.a. het deskundig oordeel. Zie hoofdstuk 3. Versterken & hoofdstuk : Voor we verder gaan.
130	8.	zienswijze	HRBE. Dit wordt op relatief grote schaal in het kerngebied aangepakt, maar daar lijkt ook het CVW (dus de NAM) volledig de dienst uit te maken. Veel bewoners ervaren dit als een ingrijpend proces in hun woning, terwijl het besef van veiligheid nauwelijks toeneemt. Dat is ook logisch: het is niet geruststellend te weten dat je schoorsteen vervangend moet worden omdat je woning te onveilig is. Ook in dit proces lijkt de NCG vooral toe te kijken.
130	8.	antwoord	De lopende HRBE-programma's vallen onder continuïteit en vinden plaats onder regie van de NCG. De Vallende Objecten, waaronder ook niet-constructieve elementen, zijn opgenomen in de opdracht aan de NEN-commissie inzake de actualisatie van de NPR. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
131	8.	zienswijze	Heft in eigen Hand is een goed initiatief, maar er is nu al een wachtlijst, en de uitvoering gaat uiterst moeizaam – vooral doordat betrokken partijen niet gewend zijn de bewoner als een gelijkwaardige partij te bejegenen.
131	8.	antwoord	Heft in Eigen Hand is een pilot die wordt uitgevoerd door de NCG. In de eerste helft van 2017 wordt deze pilot geëvalueerd en wordt besloten of deze verlengd wordt. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.5 Versterking specifiek: Wonen.
193	12.	zienswijze	prioriteringssystematiek risicoprofielen van gebouwentypologieën zich verhouden tot PGA waarden en bodemsoorten
193	12.	antwoord	Opgenomen: de prioriteringssystematieken worden nader toegelicht. Echter het is (nog) niet mogelijk om een integrale afweging te maken aangezien er onvoldoende data beschikbaar is (zoals fragility curves voor bepaalde CC2/CC3-gebouwen). Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
Wonen			
87	6.	zienswijze	maken van meerjarenafpraak over 1100 woningen
87	6.	antwoord	De 1100 woningen binnen pilotfase 1B van de corporaties worden meegenomen in het I&E programma van de NCG. deskundigenoordeel systematiek hierop van toepassing, eerst binnen 0,2 contour. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
197	12.	zienswijze	doorgaan met benoemen en uitvoeren van een extensie pilot fase 1a, meenemen van evaluatie/leerpunten eerste fase
197	12.	antwoord	De extensie 1A wordt momenteel opgepakt binnen de gebiedsgerichte aanpak van de NCG. We wachten met smart of de lessen die de evaluatie helder maakt. Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.4 Wat gaan we doen in 2017.
198	12.	zienswijze	Benoemen regisseurrol NCG in overeenkomst met corporaties en gemeente betrokken rol
198	12.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 87
218	12.	zienswijze	meepraten over woonbedrijf, niet risicodragend
218	12.	antwoord	Opmerking is helder, goed dat de gemeente wil meepraten. NCG neemt het initiatief om een regionaal woonbedrijf te ontwikkelen. Gesprekken met gemeenten zullen volgen. Met een lokale opgave is het van belang dat we met gemeenten overleggen. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
255	14.	zienswijze	Welke rol heeft NCG in corporatiepilot?
255	14.	antwoord	De NCG regisseert de versterking. De 1100 corporatiewoningen zullen worden meegenomen in het traject dat onder regie van de NCG staat. Zie ook vraag 87
271	15.	zienswijze	In het kader van het woonfonds (pagina 30 KN) wordt gesproken over "meerkosten voor rekening NAM". Niet duidelijk is op welke meerkosten bedoeld wordt.
271	15.	antwoord	In de Kadernotitie was bedoeld de kosten voor versterking. In het concept MJP is het anders verwoord. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
272	15.	zienswijze	Op pagina 33 wordt gesproken over een critical review over het thema woningmarktonderzoeken. Het is de NAM niet duidelijk of dit ook (nieuwe) initiatieven betreft van bijvoorbeeld hoogleraar Garretsen.
272	15.	antwoord	Het betreft alle onderzoeken die er over de woningmarkt in het aardbevingsgebied gedaan zijn, dus ook die van Garretsen

316	16.	zienswijze	1100 woningen voor de pilot staan ter discussie. Dit is terecht een zwaar punt voor de corporaties. Corporaties hebben hierop hun planning afgestemd. Wij vragen u om, gelet de ophanden zijnde nieuwe prioritering, concrete meerjarige afspraken te maken en niet afhankelijk te stellen van een jaarlijkse actualisatie van het MJP.
316	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 87
331	16.	zienswijze	In uw regisserende rol bij het opzetten van een regionaal woonbedrijf gaat u in gesprek met gemeenten. Wij vragen u de opgave van het op te richten woonbedrijf te koppelen aan de prioriteitsstelling van versterking. Wij gaan daarover graag met u in gesprek (i.v.m. opgaven stedelijke kern Delfzijl).
331	16.	antwoord	Woonbedrijf zal ingezet worden daar waar nodig dus ook gekoppeld aan de prioritaire gebieden. Zie hoofdstuk 6. Wat is er nodig: Instrumentarium, 6.1 Doelstelling en overzicht.
Zorg			
214	12.	zienswijze	woningaanpassing in het kader van levensloopbestendigheid
214	12.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg.
43	5.	zienswijze	meer aandacht voor veiligheidsgevoel en gezondheidsklachten van inwoners
43	5.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk: Voor we verder gaan.
93	6.	zienswijze	De zorgaanbieders en Woonzorg Nederland maken autonome keuzes. Hier vinden op dit moment grote veranderingen plaats. Hoe kan de NCG hier regie gaan voeren op versterking?
93	6.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg. Eind 2016 maken we met partijen concrete afspraken over de besluitvormingsstructuur en aanpak van de complexe situatie rondom zorg, hier betrekken we de diverse partijen bij (zorgaanbieders, zorgvastgoed, zorgkantoor, gemeenten etc.). In 2017 resulteert het geschetste proces in een plan van aanpak voor de 24 uurzorginstellingen
339	12.	zienswijze	Voortgang in de zorg is belangrijk
339	12.	antwoord	Regio stelt visie op. Zie antwoord bij vraag 93, opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg.
108	7.	zienswijze	Het welbevinden van mensen moet, naast het veilig voelen en veilig zijn, benoemd worden.
108	7.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk: Voor we verder gaan.
143	9.	zienswijze	Het onderzoek Gronings Perspectief eindigt eind 2017. Zover heeft het waardevolle informatie opgeleverd. Wij pleiten voor een gedeeld besluit over noodzaak van eventuele voortgang van dit onderzoek. Ook omdat dit een beeld kan geven van de mate waarin herstel van vertrouwen, en weer heft in eigen hand aan de orde is.
143	9.	antwoord	De onderzoeksagenda wordt conform afspraak ter advisering voorgelegd aan de stuurgroepen en wordt uitgevoerd door onafhankelijke onderzoekers.
203	12.	zienswijze	regeling voor levensloopbestendig wonen gewenst, gemeente zelf bezig met blijverslening
203	12.	antwoord	Opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg.
230	13.	zienswijze	Uitwerking van verantwoordelijkheidsverdeling zorg bij verschillende partijen
230	13.	antwoord	Zie hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg.
258	14.	zienswijze	Hoe regierol van NCG bij zorg, hoe omgaan met snelle veranderingen?
258	14.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 93, opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg.
322	16.	zienswijze	De zorgaanbieders en Woonzorg Nederland maken autonome keuzes. Hier vinden op dit moment grote veranderingen plaats. Hoe kan de NCG hier regie gaan voeren op versterking?
322	16.	antwoord	Zie antwoord bij vraag 93, opgenomen in hoofdstuk 3. Versterken, 3.10 Versterking specifiek: Zorg.
73	6.	zienswijze	Wanneer kunnen wij de uitkomsten van inventarisatie van de omvang en benodigde bedragen verwachten van zorg, erfgoed en openbare ruimte?
73	6.	antwoord	Opgenomen: bij het opstellen van het plan van aanpak voor zorginstellingen worden omvang en benodigde bedragen voor zorg in kaart gebracht. Doel is dit in 2017 gereed te hebben